Թ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2,773 Կ. ՊՈԼԻՍ. 1905. ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 21—3 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 6 ՐԱՄԱԶԱՆ 1323 21 ԹԸՇՐԻՆԸ ԷՎ" 1321 ՈՒՐԲԱԹ

بوزانتيون
اجتماعی وسیاسی غزته، صاحب امتیاز و مدیر مسئولی
بوزانت كچیان
مطبعه و اداره خانه سی باب عالی جاده سنده ۲۳ - ۲۵ نومرولی
داره مخصوصه ده در

Բիւզանդիոն

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, № 23-25
CONSTANTINOPLE

ՊՐՈՖԵՍԷՕՐ ԷՄԻԼ ՊԵՀՐԻՆԿ ԵՒ ԹԷԹԱՆՈՍ (ՊՐԿԱԽՏ)

Բրօֆ. Էմիլ Պեհրինկ, որ իր արուեստին ամէնէն նշանաւորներէն մին ճանչցուած է, Բրուսիոյ Հանսաորֆ քաղաքին մէջ ծնած է, 1854 Մարտ 15ին։ Պերլինի Զինուորական Բժշկական Համալսարանի մէջ իր ուսումը կատարելագործելէ վերջ, զանազան բժշկական պաշտօններ վարած է գերման բանակներու զինուորական ապայակոյտի մէջ։ 1895ին էր որ Պեհրինկ Մարպուրկի Առողջապահական Հաստատութեան Տնօրէն անուանուեցաւ, արժանանալով միանգամայն (բրոֆէսէօր) բարձր տիտղոսին։ Իր ժամանակին մեծ մասը, ինչպէս ծեղմէ չատերը գիտեն, յատկացուցած է չիճուկով դարմանումի (sérotherapie) ուսումնասիրութեան և մանաւանդ նշանաւոր է իբրև հնարիչն կոկորդախտի և պրկախտի դէմ չիճուկներուն՝ որք հազարաւոր տղայք և չափահասներ ազատեցին ստոյգ մահուընէ։ Ահա ճիշդ այս առիթներու մէջ էր որ Պեհրինկ ստացաւ երկու մրցանակ, մին՝ Ֆրանսայի Գիտութեանց Ակադեմիայէն, միւսը՝ Նօպէլի մրցանակ, Շուէտական կառավարութենէն։ Ահա այդ նուէրներն ու մրցանակներն էր որ Պեհրինկ ուղղակի յատկացուց իր ներկայ խուզարկութեանց՝ որք կ'յուսացուի որ ազգային համար չեղական ճիւթեր պիտի դառնան ու դրապէս օգտակար ապեղաններ գրեթէ ընդհանուր մարդկութեան։ Եւ այս պարագան չըշտուած էր արդէն Բիւզանդիոնի մէջ, ուր օրն օրին թարգմանուած էին Բժշկական ծանօթ Համաժողովին տեղեկագիրները։ Ուրեմն բացարձակապէս սխալ էր ուրիշ թերթի մը տուած այն լուրը թէ Պեհրինկ արդէն գտած է ուռակախտութեան (Թօքէլօզ, վէրէմ) դարմանը։ Իրա՛ւ է թէ Համաժողովին մէջ իր վերջին յայտարարութիւնք — TC. և TXի ծանօթ անսաւթիւններն — առանձնական յատկութիւն մ'ունին, անանկ որ ուզած կողմդ կրնայիր քաշել, և սակայն անորոշութիւնը դարձեալ նոյնն է, դարձեալ առաջուան չափ մեծ է, և արդէն այս պարագան ինք ալ նոյն իսկ կ'խոստովանի։

Բայց չեղեցանք կարծեմ մեզ մեր բուն նիւթէն. ըստ որում մեր նպատակն տակէ չարաթներ առաջ մեր օրաթերթերու խուզարկումները լեցուող վիճարանութեանց մէջ նորէն մտնել չէ, այլ այս ուրախ առթիւ ինչպէս կ'ըսէ շատ իրաւամբ Տոքդ. Տէսֆօս, անդրադառնալ Պրկախտին վրայ, որուն չիճուկը գտած ըլլալու փառքն ունի Բրօֆ. Ֆօն Պեհրինկ։

⁂ Պրկախտ։ Իրա՛պէս սոսկալի ախտ։ Թէեւ հազուադէպ հիւանդութիւն մ'է, բայց անգամ մը որ մէկն անոր ճիրաններուն մէջ իյնայ, անհուի տանջանքներու կ'ենթարկուի։ Է՛ն հսկայ, հուժկու մարդը թող չըսէ թէ ինքը ազատ է, ցաւերը կ'արհամարհէ, հիւանդութենէ չի վախնար, այո, թօ՛ղ չըսէ, զի դեռ ամիսներ առաջ մեր Ազգ. Հիւանդանոցի նեղ սենեակներէն մէկուն մէջ առանձնացեալ, պրկախտէն հիւանդացած յաղթանդամ անձ մը «ազատէ՛ զիս տոքթոր, ազատէ՛ պաղնեմ, ազատէ՛» աղեկտուր աղաչանքը զոր հազիւ կրնար արտասանել, այն ալ խեղդուկ ձայնով մը, իր փակած ակռաներուն չարքին մէջէն։ Այնքան ուժով պրկուած էին դէմքին մկանունքն ու դնդերներն ու այնչափ գէչ կղպուած էր ծնօտն որ խեղճն հազիւ կարող էր լեզուն քիչ մը շարժել բերնին մէջ ու յօդել բառերն որոնք յաճախ անհասկնալի ալ կ'դառնային...։

Պրկախտէն բռնուող ամէն հիւանդ, գրեթէ ընդհանուր առմամբ, է՛ն առաջ դէմքի և ծնօտի մկանունքի պրկումներուն ու ցաւերուն կ'ենթարկուի։ Դէչ կը խօսի, կերակուրները չի կրնար ծամել ու ջրա դժուարութեամբ կ'կլլէ։ Հետզհետէ ցաւին սահմանները կ'ընդարձակուին. բազուկները, դաստակները, մատները, ծածքակէն սկսեալ մինչեւ մէջքն ու մէջքէն վար զիստը, ազդրը, սրունքն ու մինչեւ գարշապար, մաս առ մաս բոլոր մկանունքներն ախտէն կ'բռնուին։ Որովայնն որ ինչպէս գիտէք կակուղիկ է, մկանունքներուն պրկուելովը կ'կարծրանայ, կ'քարանայ. վերջապէս շնչառեւտրութիւնն և կողերուն մկանունքներն ալ կ'պրկուին, ամբողջ կուրծքը կ'նշմարուի, Թոքերը չեն կրնար ուռիլ ու եթէ դարմանն ախտին ընթացքը չկասեցնէ, շնչառեւտրութիւնը (respiration) հետզհետէ կ'դժուարանայ և հիւանդը շնչահեղձ կ'մեռնի։

Աղէտ ճեւ ըլլալը անսուամբ ծանօթ այս ախտը 40°—41° աստիճան ներքին ջերմութիւն մ'առաջ կ'բերէ, հիւանդութեան ամբողջ շրջանին մէջ։ Փորձերով հաստատուած է որ, պրկախտը թունաւոր ախտ մ'է, և թէ այդ թոյնն արեան մէջ տարածուելով մկանունքներու պրկումներն առաջ կ'բերէ մինչեւ մահացուցիչ ըլլալու աստիճան, և սակայն մինչեւ 1885' անծանօթ էր այդ թոյնն առաջ բերող ճակը, երբ յանկարծ Նիքօլայէր օրին մէկը զայն գտաւ ու Ակադեմականներ ի պատիւ անոր, Նիքօլայէրէ Մանրէ յորջորջեցին։ Ասանք աչքով անտեսանելի են, բայց մանրադիտակին տակ օձիքնին չեն կրնար ազատել ու իրենց գոյութիւնը կ'մատնեն։ Գտնուածքի կ'նմանին։ Հողին մէջ շատ կան, մանաւանդ հողին երեսի խաւերը։ Փողոցներու մէջ, ցեխին մէջ, պարտէզներու և տուներու փոշիներուն մէջ, տունկերու ցօղուներն վրայ, խոտակեր անասնոց կղկղանքին ու աղբիւսին մէջ կ'վխտան։ Մի՛ կարծէք թէ տունք ամէն առթիւ ձեզ կրնան վնասել։ Զգուշացէք միայն այն ատեն երբ ձեռքերնուդ կամ ոտքերնուդ վրայ, ժանգոտած գամով մը, սակոր կտորով մը, և կամ պզտիկ փուշէ մը վէրք մը կ'ստանաք։ Գիտցէք որ հողին, փոշիին կամ աղբին մէջ գտնուած պրկախտի մանրէները կրնան փուշին, գամին և կամ այլոց միջոցաւ փոխադրուիլ ձեր ստացած վէրքին մէջ. անգամ մը որ բոյն դնեն հոն, քիչ քիչ կ'աճին ու կ'սկսին արտադրել թոյն մը, խիստ զօրաւոր ժահր մը որ արեան մէջ կ'անցնի, կ'տարածուի մարմնոյն է՛ն խորին բջիջներուն մէջ իսկ ու պրկախտ առաջ կ'բերէ։

Հիմա որ քիչ շատ տեղեկութիւն մ'ունեցանք այս ախտին նկատմամբ, ըսեմ ձեզ թէ ի՛նչ զգուշութիւններ ու նախնական միջոցներ ձեռք պիտի առնէք, երբ պատահաբար ստանաք վէրք մը, և երբ ախտն երեւան գայ ի՛նչ դարմանի պիտի դիմէք։ Նախ հականեխական ջրով մը վէրքը լուալու է ու բամբակով— հականեխական — մը ծածկելու է վրան։ Մի՛ թողուք որ փոշին ևն. ևն. աղտոտէ ձեր վէրքը. ըստ որում կրնայ պատահիլ որ ձեզ վիրաւորող գամին վրայ կամ փուշին շուրջ պրկախտի մանրէներ չգտնուին և սակայն ձեր ազդիտութենէն մահաբեր մանրէներն յաջողին ձեր վէրքին մէջ մտնել փոշիին, ցեխին և այլոց միջոցաւ ու հոն բոյն դնեն։ Երբ քիչ մը վէրը ըսածիս պէս, դնդերները պրկուիլ սկսին ևն. ևն., այն ատեն անմիջապէս բժիշկը կանչելու է որ ձեր մարթին տակ ներարկէ Բրօֆ. Տոքդ. Ֆօն Պեհրինկի հապրկախտային չիճուկը (Sérum autiténamique du Behring) որ այնքան մաքուր կերպով կ'պատրաստէ Բարիզի Բասդէօրեան Հաստատութիւնը։

Ու երբ բժշկութիւնք կատարելապէս կամ բարւոքին, երբ ձեր լեզուին կապերը քակուին, երբ կարենաք հանգիստ խօսիլ, հանգիստ քնանալ, հանգիստ ուտել, այն ատեն աղօթեցէք ջերմեռանդ սրտիւ առ Աստուած որպէսզի մեծ գիտունին՝ Տոքդ. Պեհրինկի, Նա շնորհէ մաքի տ՚ալ աւելի զարգացում, իրագործելու համար ի՛նչ որ մտադրած է, ի՛նչ որ կ'բաղձայ, նաեւ մարդկութեան մեծագոյն թշնամիին ուռակախտութեան կամ հիւծախտի դէմ։

ՏՈՔԴ. Տ. ԱԼԼԱՀՎԷՐՏԻ ՈՐԴԻ

ՅԻՇԱՏԱԿ ԱՐԻ. ՊՈԼՍՈՅ ՀՐԴԵՀԷՆ

Երա՞զ թէ իրականութիւն, ցնորք թէ դառն ճշմարտութիւն, տակաւին չեմ կրնար ազմեցնել իմ ակար գանկիս մէջ թէ այսպիսի սոսկալի դժբախտութիւն մը կրնայ պատահիլ աշխարհիս վրայ, զոր մարդկային լեզուն անկարող և գրիչը ակար է նկարագրելու համար։ Բայց ո՛չ, երազ մը չէ այն, այլ տխուր իրականութիւն մը, որ կ'ներկայանայ մեր աչքերուն առջեւ, երբ կ'տեսնենք կեանքի այս ահռելի հարուածէն փախչող թշուառները, որ իրենց սիրական տուները բոցերուն աւերիչ գրկին մէջ թողած, շնչասպառ, յուսահատ, ինքզինքնին կառքի մը մէջ նետած, եկած են պատսպարան մը գտնել, իրենց յոգնած մարմինը վայրկեան մը հանգչեցնելու համար։ Մարդ կ'զարմանայ, կ'արգահատի մանաւանդ երբ կ'տեսնէ մեր ամէնէն հարուստ նկատուած կիները, որք անճանաչելի դարձած են, իրենց պատռուած հագուստներով և կամ իրենց անխորհուրդ թողուած մազերով, ճերմակեղէնի ծրար մը ձեռքերնուն մէջ, կուլան ըսելով թէ միմիայն այդ կրցած են կորզել հրդեհին անգութ երախէն, մինչդեռ անդին բոլորովին անօգնական աղքատ մը կ'ուզէ մխիթարել զինքը, ըսելով թէ քանի մը հարիւր ոսկի պիտի առնէ ապահովագրական ընկերութենէն, մինչդեռ ինք բոլորովին մերկ, յոյս մը չունի առնել քանի մը դահեկան իր զաւակներուն չոր հաց մը առնելու համար։ Եւ դեռ քանիներ, որք քիչ մը երջանկութեան ճամբուն մէջ մտնել կ'կարծէին, իրենց աղքատ օժիտը պատրաստած՝ պսակադրութեան հանդէսին կ'սպասէին անհամբեր, երբ հրդեհը հասնելով առած տարած է ամէն ինչ առանց խնայելու, արցունքի կաթիլներ թողլով իր ետեւէն։ Ասանք սակայն ամէնէն երանելիներն են տակաւին, երբ կ'լսենք թէ անդին հազիւ օրն օրին ապրող ընտանիք մը բոլորովին փճացած է և գերեզմաններուն պաղ քարերուն վրայ գացած է պատսպարուիլ, երբ մէկ կողմէն իր հոգւոյն հատորիկները իրենց կեանքի անփորձ տարիքին մէջ, անգիտակից ամէն բանի, հաց կ'խնդրեն և կամ հագուստ մը՝ գիշերուան զովութենէն դողդղացող իրենց մերկ մարմինը ծածկելու համար կարծես պահ մը՝ տառապանքին դառնութիւնը մոռնալով մօր մը գորովալից ծոցին մէջ։ Երեւակայեցէք խեղճ մօր տագնապներն որ կ'ջանայ հանդարտեցնել զաւակները իր ջերմ համբոյրներովը և աչքերը դէպ ի երկինք վերցուցած Աստուծոյ օգնութիւնը կ'հայցէ. բայց կարծես թէ այդ վայրկեանին Երկնքին ողորմութեան դուռներն ալ գոցուած էին, ոչ իսկ Աստուծոյ գթած աչքը կ'տեսնէր այդ ողորմելիներուն դժբախտ կացութիւնը։ Եթէ ամէն ինչ գտա գտա թուել ուզենք՝ նոյն իսկ տարի մը կարճ է, տխուր պատմութեանց զանազան տեսակներ, որք ամէնէն անզգայ սրտի մը թելերը կ'թրթռացնեն. և արդէն ո՞ր աչք և կամ ո՞ր սիրտ պիտի համարձակէր ակնարկ մը նետել առանց յուզուելու այդ աւերակներուն վրայ, ուր տակաւին քանի մը օր առաջ հսկայ հաստատութիւններու չարք մը կ'բարձրանար և որոց անէացած ըլլալը կ'տեսնենք հիմա, միմիայն ծխան մը մնալով իբր յիշատակ, ծխան մը որ մեռելէ դադրած է այլեւս և կանգուն կ'մնայ կենդանի մեռելի մը պէս յիշեցնելու համար կարծես մեզ, մեր երջանկութեան քաղցրիկ օրերը։ Արդեօք ո՞ր անվեհեր ոտքերը պիտի կրնային յառաջանալ այդ մոխիրներուն վրայէն որոց տաքութիւնն ամբողջ էութիւնդ կ'սարսռացնէ, երբ կ'խորհինք մանաւանդ թէ այդ փոշիներու կոյտերն անթիւ ստակներու և մեր սիրական բնակարաններու աճիւններն են։

Հիմա եթէ մարդ կանգ առնէ վայրկեան մը դիտելու համար այս աւերակի դաշտը, սարսուռ մը պիտի անցնի իր ամբողջ էութենէն և աչքերը պիտի գոցէ անգամ մ'ալ չտեսնելու համար այդ ողբաղդեցիկ տեսարանը, որ ամէնէն անգութ սրտէ մը պիտի կրնայ հառաչ մը թռցնել։

ՕՐԻՈՐԴ ՖԱՍՈՒԼԻԿ ԱՂԱՍԵԱՆ

ԳԱՒԱՌԱՅԻՆ ԹԵՄԵՐ

ՄԻՒՖԱՐՂԻՆ, Հոկտ. 7.

Հաղզոյի Վիճակը կ'գտնուի Խարզանի հիւսիսակողմը, Մուշի Առաջնորդութեան հոգեւոր իրաւասութեան ներքև. ունի երկու հարիւրէ աւելի գիւղեր։ Գրեթէ տասնհինգ քահանաներ —եօթը միայն Հաղզոյի մէջ գտնուելով, կ'թեմեն զայն և իր շրջակայ տասն գիւղերը— կ'հովուեն այդ բազմամարդ Վիճակը, որ ընդարձակութեամբ քառապատիկն է Սղերդի հովուական շրջանակին։ Ուրոյն Առաջնորդի մը հարկն զգալի է. չառանց կանոնաւոր հովիւի մը ներկայութիւնը վայելելու բարեբախտութիւնը չէ ունեցած, որուն անխուսափելի հետեւանքն է եղած ցարդ կրօնա-բարոյական և կրթական անկումը։ Գլխաւոր տեղն է Հաղզօ, ուր 100—130 տունուոր Հայ կ'պարունակէ։ Բոլոր Վիճակին մէջ Ասորի, բողոքական, ևն. չեն գտնուիր։ Ունի հսկայ դարաւոր եկեղեցի մը Ս. Թադէոս Առաքեալէն հիմնուած, և վերջէն (ըստ հնագոյն արձանագրութեանց) վերանորոգուած է հանգուցեալ Ցովսէփ վարդապետի թելադրութեամբ Հայ մեծատուններու առատ նուէրներով։ Եկեղեցին որքան որ իր պերճ շինուածքին կողմէ գրաւիչ դիրք մ'ունի, տաւել եւս նշանաւոր է գրադարանին հարստութեան և գրչագիր անտիպ հատորներու գրքերու հնութեան կողմէ։ Մասնաւոր մ'ալ կ'գտնուի Բերդի թաղին մէջ։ Հաղզօյին եկեղեցասէր է. մէկ բառով, իր բոլոր ծէսերն եւ աւանդութիւնները գործադրող և թանդ պահպանողական կրօնական տեսակէտով։ Կղերական դասակարգը շատ ագէտ է և ծոյլ, միայն ուսցերէց Տ. Մուրաթ Հայրը բաւական ուսումնասէր է և փորձառու։ Աղօթքներն և պաշտամունքներն հայերէն և Ս. Գրոց հատուածները միշտ գրաբար կը հրամցուին ժողովուրդին, ինչպէս նաեւ Ս. Աւետարանը, որու իմաստներուն լաւ վարժուեր է ժողովուրդը և կ'հասկնայ, եթէ վարժ, յստակ կարդացուի։ Անուսներէն չատեր շարունակ եկեղեցի յաճախելով, Ս. Աւետարանին եւ Շարականին ամբողջ հատուածները բերանացի ըրած են։ Դժբախտաբար լաւ ընթերցող մը չունեցայ մերայնոց մէջ։ Քարոզի դրութիւնն ի սպառ խափանուած է. երբեմն կիրակի օրերն ուսցերէցը դասէն կամ տեղէն քանի մը խօսքեր կ'ուղղէ հաւատացեալ ժողովուրդին, լակոնական ձեւով։ Միւս քահանաներն իրենց կրկնած Սաղմոսն և աղօթքներն իսկ լաւ չեն հասկնար, ո՛ւր մնաց մեկնել և քարոզ խօսիլ։ Քահանայութիւնը սովորաբար արհեստի կարգն է անցեր. առօրեայ կեանքին մէջ ձախողուածի հանդիպող կամ Բախտէն դատապարտուած արաջին առթիւ սքեմին կ'դիմէ ապրուստի միջոցն ապահովելու համար, բաւական է որ այր ու բէն մը ծամծմէ բերնին մէջ։ Երաժշտութիւնը մեծ դեր կը խաղայ հոս, ձայնաւորներ կամ երաժիշտներ իրենց անուշ ձայնի եւ հրապուրիչ եղանակի —նախնական ձեւով— կողմէ կը գերազանցեն ուրիշ տեղեր, եւ գոհացուցիչ ու նպաստաւոր են ժողովուրդի եկեղեցասիրութեան։

Եկեղեցւոյ բակին մէջ է վարժարանը, 1880ին բացուած. ցարդ լուրջ արդիւնք մը չէ տուած, յոռի եղանակով մատակարարուելուն առթիւ. Ներկայիս խեղճ եւ բաւոյթ մ'ունի, թէեւ Հաղզօ, Մշոյ Առաջնորդութեան կ'վերաբերի, այլ կրթական դեկն յանձնուած էր Սղերդի Առաջնորդ Տ. Փառէն Հօր, որու մեկնումէն յետոյ, ուսուցչութեան առանց ըլլալուն՝ կրթ. այդ անկերպարան երեւոյթն տուաւ։ Կրթասիրական զովելի եռանդ ունին և այս առթիւ իրենց նպաստն երբեք չեն խնայած, թէպէտ բարեկեցիկ ընտանիքներ այժմ մատի վրայ կ'համրուին և հեղինակաւոր անձինք կ'պակսին մէջերնին։ Հաղզօի շրջանակներուն մէջ կարեւորագոյնն է Փոռնաց թեմը, ուր կը գտնուի Մատին Առաքելոյ—Ս. Պետրոս Առաքեալ կամ Գոմաց վանք, ունի մէկ վանահայր՝ Պետրոս վարդապետ, որ իր մարմինը միայն հոգալէ տարբեր բանի մը փոյթ չունի, սկսած է վանքին անօթները ծախել և լոկ իր հաճոյքին գործածել։ Վանքը հոգեւոր անցեալի մը հետքերը կ'պարզէ. ատեն օք իր ընդարձակ շրջանակներէն մեծաքանակ պտղի—հաց. պտուղ—կ'հաւաքէր, այժմ ինչպէս յայտնի է, փչելու կ'սպառնայ, ուր եթէ գործունեայ և փորձառու վարդապետ գտնուէր, կանոնաւորապէս հաւաքէր անոր հասոյթներն և շահագործէր ունեցած հողերը, թթաստաններն ևն. կրնար տիպար որբանոց կամ արհեստանոց մը հիմնել այդ օդասուն և առողջարար կլիմայով օժտուած հաստատութեան մէջ։ Հաղզօի բոլոր Վիճակին մէջ չկայ գիւղ մը, որ իր հին եկեղեցին չունենայ. հանգչած սրբավայրեր, վիմափոր խաչքարեր կը նշմարուին։ Ցաւալի է որ Վիճակիս մէջ գտնուած ութ քահանաներն կ'հովուեն 25—30 գիւղեր, մինչ անդին 160է աւելի մնացածներն հոգեւոր մատակարարութենէ զուրկ վիճակի մէջ կ'գտնուին, քահանայի չգոյութեան պատճառաւ։ Հետեւաբար այս հոգ. անկերպարան վիճակին մէջ եւ՝ տեղացիք հաւատարիմ մնացած են Հաւատքին, կրօնի ս ու է կէսի երկիւղածօրէն կ'հետեւին. Ջերմեռանդ վերաբերում մ'ունին իրենց հաւատալիքներուն։ Պահոց չաբաթներն և մէկ մէկ օրեր—Դշ. Ուրբաթ, անխախտ կ'պահեն, իսկ Գ., Լուսաւորչին, Վարդավառին, Առաջաւորաց, Ս. Սարգսին և Քառասնորդաց պահքերը ծով կ'պահեն առանց բացառութեան։ Սովորաբար ամէն մէկն իր տունը կ'աղօթէ, բայց կիրակնամուտին ճրագ կ'դնեն գիւղին ծայրը գտնուած եկեղեցւոյ մէջ մինչեւ առտու վառելու համար ի յարգանս Սրբոյն։ Երբ հաւատացեալ մը հիւանդանայ (ազևւար) և քահանայ չի գտնուիր, մահամերձ ստանձինն խոստովանելէ վերջ, բրդուճ կամ կտորիկ մը մաքուր հող կ'առնէ բերանն իբր «Ս. Հաղորդութիւն» անանկով կ'աւանդէ հոգին, այն հաւատքով թէ փրկուած է այլ եւս։

Ազգականութեան ճիւղը տասն, խնամութեան՝ եօթն ըլլալէ վերջ կ'ամուսնանան իրարու հետ։ Կուօ—Գետ, Ասի, Առըվտոց, Ջոր—Աղբիւ, Արէգդէմ, ևն. ևն. Թեմական շրջանակները լքուած են թէ՝ կրօնապէս և թէ կրթականապէս, արժան է այս կէտին հրաւիրել Պատրիարքարանի ուշադրութիւնը։ Հազիւ տասնեակ մը գիւղերու մէջ մէյ մէկ նախնական տիրացու կ'երեւի(*). ան ալ ո՛վ գիտէ ուսկից մէկ երկու բառ Սաղմոս կամ Նարեկ իւրացուցած։

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

(*) «Անձրեւը ծովու վրայ կուգայ» ըսած են. Պոլսոյ և Իզմիրի պէս զարգացեալ միջավայրերու մէջ երամներով ուսուցիչներ կ'գտնուին, հոն լաւ վճարումներ կ'ըլլան. բայց ո՞վ պիտի խորհի գաւառին մէկ անկիւնը դպրոց բանալ կամ կրօնական պաշտօն վարել, ուր 10—15 ոսկի պիւտճէով կրնայ կանոնաւոր դպրոց մը կառավարուիլ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՃԱՐՈՆԻ ՆԱՒԱՑԻՆ ՀԵՐՈՍՆԵՐՆ ԵՒ ԾՈՎԱԿԱԼ ԹՈԿՕ.—Թօքիոյէ կ'հեռագրուի Տէյլի Թէլէկրաֆի Թղթակցէն Հոկտ. 24 թուով.—«Այսօր, Աօեամայի գերեզմանատան մէջ, ի ներկայութեան հազարաւոր ժողովրդեան, նաւապետ Հիրօզէի գերեզմանին մօտ, շինդոյական ծէսով հոգեհանգստեան հանդիսաւոր արարողութիւն կատարուեցաւ ի պատիւ և ի յարգանս մեռեալ նաւային հերոսներու ոգիներուն։ Հանդէսին ներկայ էին բազմաթիւ իշխաններ, և չատեր ալ յատուկ ներկայացուցիչներ ղրկած էին։ Ներկայ էին նաեւ մեռեալներու ծնողներ և ազգականներ, բազմաթիւ ազնուական տիկիններ, և 3000 նաւազ, իրենց հրացան յուս և առաջնորդութեամբ նուագածուաց և եղերափողերու խումբերու, եկան հանդէսին վայրը։ Ամէնուն ուշադրութեան առարկայ էր ծովակալ Թօկօ, որուն կ'հետեւէր անզէն նաւազներու ջոկատ մը։ Սրբազան արարողութիւններէն վերջ, որք փայլուն շքով կատարուեցան, մեծ ծովակալն յառաջացաւ և ծանր ծանր գնաց դէպ ի խորան, և հոն միայնակ կենալով, զի սպաներն և նաւազները կեցած էին վարը, կարդաց հետեւեալ գեղեցիկ պատմական ուղերձը, մեռեալ նաւային հերոսներու ոգիներուն. —«Ծովու և երկրի վրայ անհետացած պատերազմիկներու ամպերը, ամբողջ մայրաքաղաքին ցնծուն ոգին կ'տեսնուի ամէն

ԹԵՐԹՕՆ (68)

ԱՐՏԱՍՈՎՈՐ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ՊՍԱԿՈՒԱԾ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԷՆ

ԾՓՈՒՆ ԿՂԶԻՆ

ՄԱՍՆ Բ.

Է.—ՀԱԼԱԾՈՒՄՆԵՐԸ

Նէդ Բըվըլի և Ուօլդըր Թէնքրաըն, առաջին անգամ հասնելով, հրապարակը խուժեցան։

Ցանկարծ, այն ինչ երեք քայլ հեռու էր Նէդ Բըվըլիէն, Ուօլդըր Թէնքրաըն անհագին վագրի մը կողմէ գետին տապալեցաւ։ Նէդ Բըվըլի, հրացանին մէջ փամփուշտ մը սահեցնելու ժամանակ չունենալով, մէջքէն քաշեց հանեց որսի դանակն և Ուօլդըր Թէնքրաընի օգնութեան փութաց, ճիշդ այն պահուն երբ գազանին ճիրաններն երիտասարդին ուսին վրայ կ'խրուէին։

Ուօլդըր ազատեցաւ, բայց վագրը եարին դառնալով, Նէդ Բըվըլիի դէմ կանգնեցաւ։ Սա իր դանակով զարկաւ անասունը, բայց չկրցաւ սրտին հասցնել հարուածը, և կռնակին վրայ ինկաւ։

Վագրն ընկրկեցաւ մռնչելով, երախը բաց և լեզուն արիւնաթաթաւ...։ Առաջին պայթիւն մը լսուեցաւ։ Ճէմ Թէնքրաընն էր կրակ ընողը։ Երկրորդ պայթիւն մը թնդաց... Իր հրացանին գնտակն էր որ պայթած էր վագրին մարմնոյն մէջ...

Ուօլդըրը գետնէն վերցուցին, ուսը կիսովին բզքտուած։

Գալով Նէդ Բըվըլիի, եթէ չէր վիրաւորուած, գոնէ երբեք այնքան մօտէն չէր տեսած մահը։

Ոտքի ելաւ, և Ճէմ Թէնքրաընի մօտ երթալով ըսաւ անոր, լուրջ ձայնով մը։

—Կեանքս ազատեցիք... շնորհակալ եմ։

—Դուք ալ իմ զաւակս ազատեցիք, շնորհակալ եմ, պատասխանեց Ճէմ Թէնքրաըն։

Եւ երկուքն ալ իրարու ձեռք սեղմեցին ի նշան երախտագիտութեան, որ կրնար անկեղծ բարեկամութեան մը փոխուիլ...

Ուօլդըր իսկոյն փոխադրուեցաւ 19րդ Մառուչիին պարտանքը, ուր ապաստանած էր իր ընտանիքը, մինչ Նէդ Բըվըլի, Սայըը Պիքըըրդաֆի թեք մտած, կ'հասնէր իր բնակարանը։

Գալով վագրին, վերատեսուչն ստանձնեց անոր շքեղ մուշտակն օգտակարապէս գործածելու պաշտօնը։ Այս փառաւոր կենդանիին փորը յարդով լեցուելով, ի տես պիտի դրուի Մէլիոռ—Սիդիի բնական պատմութեան թանգարանին մէջ, սա՛ արձանագրութեամբ։

Մեծն Բրիտանիոյ և Իռլանտայի Միացեալ—Թագաւորութեան կողմէ ընծայուած առ Սդէն. Այլընտ, որ յանձնուած էր...

Եթէ ոճիրն Անգլիացւոց վերագրուէր, կարելի չէր աւելի մտացի կերպով վրէժ լուծել։ Գոնէ տ՛յս էր Բէնչինայի կարծիքը, որ այս տեսակ գործերէ շատ աղէկ կ'հասկնար։

Մի՛ զարմանաք, եթէ յաջորդ օրն իսկ Տիկին Թէնքրաըն այցելութիւն տուաւ Տիկին Նէդ Բըվըլիի, շնորհակալութիւն մատուցանելու իր որդւոյն՝ Ուօլդըրի մատուցուած ծառայութեան համար, և եթէ Տիկին Բըվըլի փոխադարձ այցելութիւն տուաւ Տիկին Թէնքրաընի, իր երախտագիտութիւնն յայտնելու իր ամուսնոյն մատուցուած ծառայութեան համար։ Ըսենք նաեւ թէ Օր. Տայ իր մօր ընկերանալ ուզեց, և բնական չէ՞ որ երկուքն ալ Տիկին Թէնքրաընէ լուր խնդրած ըլլան իր սիրեցեալ վիրաւորին վրայ։

Վերջապէս, ամէն ինչ լաւ կ'ընթանայ, և Սդէնըըրթ—Այլընտ, իր ահարկու գազաններէն ազատուած, կատարեալ ապահովութեամբ կրնայ վերստին ճամբայ ելնել դէպի Ֆիճի կղզիները։

Ը.—ՖԻՃԻ ԿՂԶԻՆԵՐԸ

—«Ո՞րչափ ըսիր... հարցուց Բէնչինա։

—Երկու հարիւր յիսուն և հինգ, բարեկամներս, պատասխանեց Ֆրասքօլէն...։

Այո՛, երկու հարիւր յիսուն և հինգ կղզիներ ու կղզեակներ կան Ֆիճի արքիպեղագոսին մէջ։

—Ատիկա մեզ չի շահագրգռեր, պատասխանեց Բէնչինա, քանի որ Խաղաղականի Գոհարն երկու հարիւր յիսուն և հինգ կղզիներուն առջև ալ կանգ պիտի չառնէ...

—Դուն երբեք բան մը պիտի չհասկնաս աշխարհագրութենէդ, յայտարարեց Ֆրասքօլէն։

—Իսկ դո՛ւն... չափազանց կ'հասկնաս, պատասխանեց Ն. Բարձրապատուութիւնը։

Երկրորդ ջութակահարը (Ֆրասքօլէն) միշտ այս կերպով կ'ընդունուէր, երբ ուզէր հրահանգել իր հետ ընկերները։

Սակայն Սէպաստիէն Զօրն, որ աւելի յօժարակամ մտիկ կ'ընէր անոր, Ֆրասքօլէնի հետ Զբօսարանին քարտէսին առջև գնաց, որուն վրայ Ծփուն կղզիին դիրքն ամէն օր կ'նշանակուէր։ Դիւրին էր անոր վրայ հետեւիլ Սդէնըըրթ—Այլընտի ուղեգծին, Մալէն—ծովածոցէն մեկնումէն ի վեր։ Այս ուղեգիծը տեսակ մը S կ'կազմէ, որուն ստորին աղմոյթը կ'տարածուի մինչեւ Ֆիճի կղզիները։

Ֆրասքօլէն թաւջութակահարին ցոյց տուաւ կղզիներու այս չեղջակոյտը, զոր Թասման գտած էր 1643ին—Արքիպեղագոս մը որ մէկ կողմէ հարաւային 16րդ և 20րդ զուգահեռականներուն միջև և միւս կողմէ, արեւմտեան 174րդ և արեւելեան 179րդ միջօրէականներուն միջև կ'տարածուի։

—«Ուրեմն, դիտել տուաւ Սէպաստիէն Զօրն, մեր խափանարար մեքենան իր ճամբուն վրայ սփռուած այս հարիւրաւոր կոյտերուն մէ՞ջ պիտի մոցնենք։

—Այո՛, երիտասարդ պաշտօնակիցս, պատասխանեց Ֆրասքօլէն, և բաւական ուշադրութեամբ կ'դիտես...

—Եւ բերանն ալ գոցելով... յարեց Բէնչինա։

—Ինչո՞ւ համար...

—Վասն զի, ինչպէս կ'ըսէ առածը, գոց բերնէն ներս ճանճ չի մտներ...

—Ո՞ր ճանճին վրայ կ'խօսիս...

— Ա՛յն ճանճին վրայ որ կ'խայթէ քեզ, երբ խնդիրը Սդէնըըրթ—Այլընտի դէմ չարախօսելու վրայ ըլլայ։

Սէպաստիէն Զօրն արհամարհանօք ցնցեց ուսերը, և Ֆրասքօլէնի դառնալով հարցուց.

—Ի՞նչ կ'ըսէիր...

—Կ'ըսէի թէ Վիթի—Լեվու և Վանուա—Լեվու երկու մեծ կղզիներն հասնելու համար, երեք ջրանցքներ կան որք արեւելեան կղզեխումբին մէջ կ'անցնին. Նանուքու ջրանցքը, Լաքէմպա ջրանցքը, Օնէաթա ջրանցքը...

—Առանց հաշուելու այն ջրանցքը, ուր մարդ հողոր կառք կ'ըլլայ, գոչեց Սէպաստիէն Զօրն։ Այդ բանը վերջապէս մեր գլխուն պիտի պատահի... Միթէ նաւաբեկի՛ է այսպիսի ծովերու մէջ նաւարկել ամբողջ քաղաքով մը, և այդ քաղաքին մէջ ալ ամբողջ ժողովուրդով մը...։ Ո՛չ, ատիկա հակառակ է Բնութեան օրէնքներուն...

—Ճանճը՛... պատասխանեց Բէնչինա։ Ահա՛... ահա՛ ճանճը նորէն կ'խայթէ Զօրնը։

Արդարև, պնդգլուխ թաւջութակահարը միշտ այս չար գուշակութիւնները կ'ընէր։

Ճշմարիտը խօսելով, Խաղաղականի այս մասին մէջ, Ֆիճի արքիպեղագոսին առաջին կղզեխումբը՝ արեւելքէն հասնող նաւերուն դէմ իբրև պատուար մը կ'ներկայանայ։ Բայց, քաջալերուեցէք, ջրանցքներն այնքան լայն են որ հրամանատար Սիմքօէ կրնայ անոնց մէջէն անցնիլ առանց վտանգելու իր Ծփուն կղզին, առանց խօսելու Ֆրասքօլէնի ցոյց տուած ջրանցքներուն վրայ։ Այս կղզիներուն մէջ, բաց ի երկու Լեվուներէն, որք արեւմտեան կողմը կ'գտնուին, ամէնէն կարեւորներն են Օւօ, Նկալոււա, Բանտապուաւայն։

Ովկիանոսի խորերէն բարձրացող այս կատարներուն միջև ծով մը կայ, Քորոյի ծովը, և եթէ այս արքիպեղագոսն այնքան մանրամասնօրէն ծանօթ է, պատճառը սա՛ է որ Տիւմօն տ'Իւռվիլի (1823 և 1833), Ամերիկացի Ուիլքսի (1839), Անգլիացի Իրսքինի (1853) նշանաւոր ուղեւորութիւնները և ապա Բրիտաննեան նաւատորմին Հէրալտ յածանաւին արշաւանքը կարելի ըրին յօրինել անոր քարտէսները, այնպիսի ճշտութեամբ մը որ պատիւ կ'բերէ ջրագրագէտ ճարտարագէտներուն։

Ուստի, հրամանատար Սիմքօէ ոչ է վարանում չէր զգար։ Հարաւ—արեւելքէն գալով, Վոլանկա ջրանցքը մտաւ, հասնելով կղզին ձախակողմը թողլով,—իր բուսաւէտ ափերէն վրայ մեծարուած տեսակ մը հուէդ։ Ցաջորդ օրը, Սդէնըըրթ—Այլընտ ներքին ծովը մտաւ, որ այս ընդծովեայ հաստատուն լեռնաշղթաններով պաշտպանուած է բաց ծովուն ալիքներուն դէմ։

Աւելորդ է ըսել թէ տակաւին ամէն երկիւղ փարատած չէր ի մասին ա՛ն վայրագ գազաններուն որք անգլիական դրօշին պաշտպանութեան ներքև Ծփուն կղզին արշաւած էին։ Միլիառատէրները միշտ զգոյշ կ'կենային։ Անդուլ անդադար հալածանքներ կ'կազմակերպուէին անտառներուն, արտերուն և ջաւրերուն մէջ։ Գազանի ս և է հետք չէր տեսնուեր։ Ո՛չ ցերեկ ոչ ալ գիշեր ատեն մռնչիւններ չէին լսուեր։ Առաջին օրերը, քանի մը վախկոտներ չուզեցին քաղաքէն դուրս ելնել, դաշտաւան ու դաշտավայր երթալու համար։ Միթէ չէ՞ր վախցուեր որ անծանօթ չորքոտանի օձերու հաւաքածոյ մ'ալ դուրս հանած կ'ըլլար ինչպէս երբեմն Մարթինիքի մէջ, և պուրակները լցուած կ'ըլլային անոնցմով։ Ուստի Քաղաքապետութիւնը պարգեւ մը խոստացաւ այս սողուններէն նմոյշ մը ձեռք անցնողին։ Սողունին ծանրութեանը չափ ոսկի պիտի վճարուէր, կամ անոր երկայնութեան համեմատ անդիմադրելի գումար մը, և եթէ վիշապօձի մը (օձ) հասակն ունենար, գեղեցիկ գումար մը պիտի բանէր։ Բայց որովհետև խուզարկութիւններն ապարդիւն մնացին, տեղի կար քաջալերուելու։ Սդէնըըրթ Այլընտի ապահովութիւնը բոլորովին վերահաստատուած էր։ Այս մեքենայութեան հեղինակները, ո՛վ որ ալ ըլլային, իրենց տեսածուններ վրայ տուած էին։

Թարգ. Բ. Մ. ՓՈՔԱՃԵԱՆ (Շար.)

ուրեք, տղաք բարի գալուստ կ'մաղթեն մեզ, և ծնողքները կ'սպասեն մեզի գըրկերնուն մէջ։ Մեր սպաներն ու նաւաստիները, որ ձեզ հետ մասնակից եղան կեանքի և մահուան, պարտ անձին կ'զգան ձեզի հաղորդել իրենց յաղթական մուտքն ի Կայսերական ոստան։ Հիմա, ակնարկ մը կ'նետենք դէպ ի անցեալը, դէպ ի այն ժամանակն որ առէպ կռուեցանք մեր զօրաւոր թշնամիին հետ, կուրծք տալով խիստ ցուրտին և տաժանելի տաքին. ա'ն ատեն կարելի չէր մեզ գիտնալ պատերազմի ապագան։ Երբ ձեզմէ իւրաքանչիւրը մեկնեցաւ այս աշխարհէն, մենք նախանձեցանք ձեր վրայ որ Կայսեր համար զոհեցիք ձեր կեանքը, երկրին պատիւը պաշտպանելու համար։ Եւ մենք ալ հանդիսաւորապէս յայս կ'ուխտենք այս տեղ թէ ճիշդ այնպէս, մենք ալ պիտի արժանանայինք մեր կեանքը զոհելու մեր Կայսեր և մեր հայրենիքին համար։ Յաղթական դարձ եկանք բոլոր այն պայքարներէն, որոց մասնակցեցաք դուք հերոսաբար։ Բօրդ Արթուրի վրայ, ամրանալով չարաչար կատարուած յարձակումները վճռեցին պատերազմին ընդհանուր բախտը. Ծարօնի Տուշիմա մէջ Պալթիքի նաւատորմին փճացումը ցուցուց վճռեց թէ ի՛նչ վախճան պիտի ունենար պատերազմը։ Թշնամին ո՛չ մէկ հետք տեսնուեցաւ երբեք ծովի վրայ։ Ասիկա ընդհանուր կերպով վերագրելի է մեր Կայսեր ամենապայծառ առաքինութեանց, այլ վերագրելի է նաև ձեր մեծ անձնուրացութեան և իւրաքանչիւր ձեր մասնաւոր ծառայութեանց։ Հիմա որ պատերազմը վերջացած է այլ ևս և յաղթական կ'դառնանք մեր տուները, և մեր չորս կողմը ցնծութիւն և ուրախութիւն կ'տեսնենք, մեր երջանկութեան կուգայ խառնուիլ տխրութեան խորին զգացումը թէ չենք կրնար ձեզ մասնակից ընելու մեր ուրախութեան և խնճոյքին։ Կ'զգանք որ ձեր մահուամբ միայն արժանացած ենք այս օրը տեսնելու։ Հաւատարմութեան և քաջութեան այն փայլուն օրինակը զոր ընծայեցիք դուք, առ յաւէտ օգին պիտի ըլլայ մեր նաւատորմին, և այսպէս յաւիտեանս յաւիտենից պիտի պահպանուի ու պաշտպանուի մեր կայսերական այս հայրենիքը։

«Հոս պատրաստեցի այս մատուցար արտօրութիւնը, ի պատիւ ձեր ազնիւ ոգիներուն, և այս աղերսն ընելով, յայտնեցի մտածումներս։ Խաղաղութիւն ձեզ. եկէք և ընդունեցէք զայս։»

Ծովակալը, որ դիւրաւ չի յուզուիր, խօսած ժամանակը տխուր կ'արտասուէր։ Բաց ի ծովակալին ձայնէն և խուլ ժողովուրդին մէջ ոմանց հեծկլտուքներէն, ամենափոքր շշուկ մ'իսկ չէր լսուէր։ Արարողութենէն և ծովակալին աղերսէն վերջ, բոլոր նաւազները խոնարհեցան Յիշատակի Խորանին առջեւ։»

ԱՆԳԼԻՇՃԱՊՈՆԱԿԱՆ ԶԻՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ.— Տէյլի Թէլէկրաֆի Թօքիոյի թղթակիցը կ'հեռագրէ Կիրակիի թուով.—«Այնպէս կ'կարծուի թէ Լոնտոնի ճապոնական դեսպան դերակատար Հայաշի հետ պիտի գայ, և պիտի յաջորդէ արտաքին գործոց նախարար Պարոն Քոմուրային, որ որոշած է հրաժարիլ, մանաւանդ որ ոմանք այնպէս խորհուրդ կուտան իրեն։ Ծովակալ Թօկօ երէկ յանկարծ Շիմբաշիի կայարանը գնաց, ողջունելու համար անգլ. դեսպանատան զինուորական կցորդներ—հազարապետ Պըրնէթի և գնդապետ Հելաէյնի, որ կ'երթան Եօքօհամա, ուր Զափոն նաւահանգիստով Անգլիա դառնալու համար։ Ոչ ոք գիտէր թէ ծովակալը կայարան պիտի գայ. բայց անիկա յանկարծ նշմարուեցաւ, մէջ երեւալով արուարձաններ ու զօրավարներուն ձեռքը, և սպասեց մինչև շոգեկառքին մեկնումը, ողջոյն փոխանակելով։ Ծովակալին այս վարմունքը շատ գնահատուեցաւ, իբր ճապոնական նաւատորմին կողմէ ընծայուած յարգանք մը դաշնակից Տէրութեան բանակին։ Կայարանին մէջ ներկայ էին նաև Ընդհ. Սպայակոյտին անդամները։ Մօտերս Աւստրալիա պիտի այցելեն Մոցուշիմա, Հաշիտաթէ և Իցուգուշիմա յածանաւերը, որ կը ծառայեն Ճապոնցի սպաներն ու նաւազները մարզելու։ —Ճիճի Շիմբօ կ'ըսէ թէ քանի որ Էտուարտ թագաւոր Ա. կարգի դեսպանութեան բարձրացուց Թօքիոյի մէջ իր ունեցած դեսպանութիւնը, անշուշտ միւս Տէրութիւնք ալ պիտի հետեւին իր օրինակին, զի Ճափոն ալ որոշած է Ա. կարգի դեսպանութեան վերածել օտար երկիրներու մէջ ունեցած իր դեսպանատուները։ Ճիճի Շիմբօ ի վեր կ'հանէ թէ Անգլիա եղաւ զառաջինն որ գործնականապէս ճանչցաւ Ճափոնի իբր Մեծ Տէրութիւն, և առ այս գնահատական տողերով կ'դրուատէ Էտուարտ թագաւորին շնորհալից փափկանկատութիւնը։»

ՃԱՊՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿՆ ՈՒ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ ՊԱՏԵՐԱԶՄԷՆ ՎԵՐՋ. — Թայմզի Թօքիոյի թղթակիցը կ'հեռագրէ Հոկտ. 29 թուով.— «Յայտնի եղաւ որ 1978 ճապոնցի գերի կայ Ռուսիոյ ձեռքը, առանց հաշուելու ոչ—պատերազմիկները, թէև Ռուսիա հաշտութեան կնքումէն առաջ 976 ցոյց տուաւ իր քովը գտնուած գերիներուն թիւը։ Այս ցաւալի սխալը մեծ զայրոյթ առթեց Ճափոնի մէջ, զի գերիներու ազգականներուն և ծնողքներուն անձկութիւնը կ'աւելցնէր։ Ճափոն ամէն ժամանակ կանոնաւորաբար և ճշգրիտ տեղեկութիւն տուաւ ռուս գերիներուն վրայ։ Պարոն Իվազաքի այսօր հացկերոյթ մը տուաւ ի պատիւ 5000 նաւային սպաներու և նաւազներու՝ Թօքիոյի մէջ ունեցած իր վիլլայի բարգին մէջ. այսպիսի հանդէս մը պիտի տայ նաև Նոյմ. 2ին, ի պատիւ նոյնչափ սպաներու և նաւազներու։ Սպայ և նաւազ լաւ զուարճացան։ Ներկայ անգլիացիք խանդավառ ընդունելութիւն գտան։ Թօքիօ քաղաքը երեքշաբթի և չորեքշաբթի օր հացկերոյթ պիտի տայ ի պատիւ 20,000 նաւազներու։ Թօքիոյի մերձակայ արուարձաններէն մէկուն մէջ խոշոր թնդանօթներու յառաջ գործարան մը հաստատուելու վրայ է։ Մանչուրիա գտնուող զօրքերն սկսան Թօքիօ համնիլ, և կ'յուսացուի որ բոլոր զօրքերն ալ Ճափոն վերադառնան մինչև 6 ամիս։ Բօրդ Արթուրի մէջ ջուրին երեսն հանուեցաւ ռուսական Բօզաթի— Թօրփիլակիր նաւը, Պատերազմական պաշտօնարանը միջոցներ ձեռք առաւ ճափոնական ձիերն ազնուացնելու և բազմացնելու համար։ Եւրոպայէ յավատակներ կ'ներածուին, և կ'յուսացուի այս կերպով կէս միլիոն ազնուացի ձի յառաջ բերել։ Միջոցներ ձեռք կ'առնուին նաև գոհացում տալու համար, երբ Զինադադար Ճափոնի դիմում ընէ իր բանակին վերականգմութեան համար։ Տասնըհօթը տարուան մէջ 2 միլիոն ոզերլէն ծախք պիտի ըլլայ բանակին համար։ Հոկտ. 22ին Ռուսիոյ յանձնուեցաւ Հիւսիսային Սախալինը. մէկ օր յապաղեցաւ յանձնումը, զի Ալեքսանդրովսքի մէջ հրդեհ մը ծագելով Հոկտ. 21ին, հակառակ ճափոնցիներու և Ռուսերու միացեալ ջանքերուն, հրոյ ճարակ եղան 30 շէնքեր։ Ռուսերն ստորագրեցին պայմանագիր մը, որով յանձն կ'առնեն խնամով պահպանել Ճափոնցի զօրքերու շիրիմները, և կ'դրուատեն Ճափոնցւոց ի գործ դրած կարգադրութիւնները։ Ճափոնական նաւարաններու մէջ այժմ շինուելու վրայ են, կամ անմիջապէս պիտի սկսուին շինուիլ 2 զրահաւոր 18,000ական թոնոնոց և երեք զրահապատ յածանաւ 14,000ական թոնոնոց։ Թօքիոյի թերթ մը կ'ըսէ թէ Ճափոնցի նաւային ճարտարագէտներն որոշեցին որ ապագայ զրահաւորներն ունենան 22,000 թոնօ տարողութիւն, 20 հանգոյց արագութիւն, 14 թնդանօթ 12 ինչէնոց, իսկ յածանաւերն ունենան 15,000 թոնօ տարողութիւն և 25 հանգոյց արագութիւն։»

ԳԵՐՄԱՆ ԿԱՅՍԵՐ ՆՈՐ ՃԱՌԸ տակաւին կ'զբաղեցնեն քաղաքական աշխարհն և մանաւանդ գերման թերթերը։ Այսպէս, Ալկեմայնէ Զայթունկ հետեւեալ ուշագրաւ տողերը կ'գրէ. — «Ն. Վեհափառութեան Տրեզտէնի մէջ, ինչպէս նաև Մոլդքէի յիշատակարանին բացման արարողութենէն ետքը տրուած հանդիսական հացկերոյթին միջոցին արտասանած բաժակաճառերը լուրջ ազդարարութիւն մ'են մեր ժողովրդեան. ազդարարութիւն թէ պէտք է անդադար յիշել ազգային գերագոյն պարտականութիւնը, որ է գերման զինուորական ույժն այնպիսի բարձրութեան մը մէջ պահել որ կարող ըլլայ պահպանել աշխարհի մէջ մեր ունեցած դիրքն և մեր խաղաղ բարգաւաճումը։ Մաղթելի պիտի ըլլար յարձակողական իմաստ մը տալ այս խօսքերուն, և կատարելապէս համամիտ կ'գտնուինք Բէռլինէր Զայթունկի, երբ կ'գրէ. «Գերման կայսեր բաժակաճառին նպատակն է միայն — այս տարի տեղի ունեցած քաղաքական դէպքերուն առթիւ — հաստատել զօրանալու կազմ և պատրաստ բանակի մը կարեւորութիւնը։ Կայսրն յայտնած է իր խաղաղասիրական զգացումները, որով իր խօսքերուն կարելի չէ ուրիշ նշանակութիւն տալ, եթէ ոչ իր բանակին հասկցնել թէ ո՛րքան կարեւոր դեր մը վերապահուած է իրեն։» Պէտք է աւելցնենք սակայն, կ'յարէ Ալկեմայնէ Զայթունկ, թէ այնպիսի ատեն մը երբ օտար թերթերու մէջ չարաչնչակ ոստանողութիւններ կ'ըլլան Գերմանիոյ դէմ դաշնակցութիւններ կազմելու, Գերման ազգին պետերը նուիրական պարտականութիւնն ունին արթուն պահել զինքը միջազգային կացութեան մասին։» Ֆոսիշէ Զայթունկ զարմանք կ'յայտնէ որ այս ճառերը մտահոգութեան պատճառ եղած են արտասահմանի մէջ. և սակայն կ'յարէ. «Ներելի չպիտի ըլլար ուրանալ թէ կայսրը քիչ մը տխուր լեզուով խօսած է. միւս կողմէ, իր ըսածը պարագային բերմամբ ափ յափոյ արտասանուած չեն. ասիկա որոշ կ'հասկցուի իր խնամուած ոճէն։ Եւ սակայն հակառակ այս բաժակաճառերուն յստակութեան, իրաւացի չէ պատերազմաշունչ արտայայտութիւն մը նկատել զանոնք....։ Կայսեր ճառերը կ'ցոլացնեն վերջին մէկ քանի չփոթ ամիսներու միջոցին իր կրած ազդեցութիւնները, առանց սակայն թոյլատրելու որ ապագան մութ գոյներով դիտուի։» Նոյն թերթը խօսելէ ետքը թէ Ռուսիա, պատերազմին հետեւանօք, երկար ատեն արտաքին գործօն քաղաքականութեան մը չպիտի հետեւի, և թէ գուցէ այս նկատողութենէն մղուած է Անգլիա, սա բառերով կ'վերջացնէ յօդուածը. «Գերման կայսեր խօսքերը բացայայտօրէն կ'ակնարկեն անցեալ վտանգներու, և ոչ թէ պատրաստութիւն մ'են նոր չփոթութեանց։»

Կէօլնիշէ Թերթը կ'գրէ. «Անշուշտ մէկէ աւելի երկիրներու մէջ այն համոզումը պիտի գոյանայ թէ Եշ. օր Կայսեր կողմէ արտասանուած ճառերը պատերազմաշունչ հանգամանք մ'ունին, կամ լաւ ևս, չարագուշակ պատերազմաշունչ իմաստներ պիտան անոր։ Ո՛չ, անպատեհութիւն չկայ որ արտասահմանի մէջ ամէն ոք համոզուի թէ Գերմանիա որոշած է ինքզինք պաշտպանել եթէ շատ մօտենան իրեն, և թէ Գերմանիա ինքզինք այնքան զօրաւոր կ'զգայ որ պէտք չունի ամէն բանի գլուխ ծռելու։ Ասոր մէջ ո՛և է սպառնալիք չկայ, այլ ազդարարութիւն մը՝ օտարներուն, և յորդոր մը՝ իր ժողովուրդին։

Գերմանական ուրիշ թերթեր աւելի պատերազմաշունչ լեզու մը կ'գործածեն սակայն։ Տեսէք ի՛նչ կ'գրէ Պերլինէր Մորկէն Բոսթ. —«Այս բաժակաճառը փաղերգի պէս կ'արձագանգէ և սարսափով պիտի համակէ ամբողջ աշխարհը։ Արդէն, Դշ. օր պատասխանելով Սաքսոնիոյ Թագաւորին բարի գալուստի ճառին, կայսրն այնպիսի սուր խօսքեր ըրաւ որք երբէք նշմարուած չէին, երբ խնդիրը Գերմանիոյ արտաքին յարաբերութեանց վրայ կ'դառնար։ Գերման կայսրն Անգլիոյ կ'ակնարկէր երբ Տրեզտէնի մէջ կ'խօսէր «խորհրդածներու վրայ որոց պէտք է դիմադրենք աշխարհի մէջ,» երբ կ'յայտարարէր թէ «կրնանք ակնարկել մեր խղճի հանդարտութեան ընծայած առնական կերպով՝ այն ամէնուն աչքին մէջ որոնք կ'ուզեն մեր ճամբուն վրայ կենալ, և արգելք ըլլալ մեզի մեր ջանքերուն արդար պաշտպանութեան գործին մէջ։» Կայսրն ապահովաբար այս խօսքերն ընելու ատեն կ'խորհէր գերման առևտուրին վերակազմութեան վրայ, որ երկար ատենէ ի վեր մտահոգութիւն և անվստահութիւն կ'պատճառէ Անգլիացիներուն, և ապահովաբար մտքին առջեւ կը բերէր սա պարագան ևս թէ այդ անվստահութիւնն և հակակրութիւնը պիտի աւելնան, երբ նաւատորմին համար նոր վարկեր խնդրուին Ռայխսթագէն։ Վերջին օրերս կայսեր բերնէն մեր լսած խօսքերը կ'ցուցնեն թէ անգլեգերման յարաբերութիւններն ո՛ր աստիճան ձգտեալ են միշտ, և թէ մինչև աստիճան մը կարելի է յուսահատ ըլլալ։»

Բայց ոչ միայն Վիլհելմ կայսեր ճառերը, այլ և Մոլդքէի արձանին բացումն առիթ եղած է որ բուռն ոճով մը խօսին գերման թերթերը։ Օր. համար, Մագտէպուրկէր Զայթունկի հետեւեալ խօսքերն ուշագրաւ են. «Սպայակոյտի շէնքին դիմացը, և Ռայխստաքի ժողովման վայրին մօտ այժմ կ'բարձրանայ մեր մեծ Մոլդքէին արձանը՝ իր համր պերճախօսութեամբ։ Այս վայրկեանին ազգին ներկայացուցիչները պիտի հասկնան անոր ուզած կոչը։ Ժ[illegible] ալ, հակառակ կուսակցական բաժանումներու, միահամուռ ոգի պիտի ելլէ վճռական վայրկեանին, կայսրութեան պաշտպանութեան համար, և ուրականի մը պէս պիտի պայթի, պիտի գոռայ։» Նոյնպէս սպառազինութեան հրաւէր կ'կարդայ Համպուրկէր Նախրիխտէն։—«Գերման ժողովուրդն իր մեծ ռազմագէտն յարգելով ինքզինքը կ'յարգէ։ Ամէն անոնք որ խուլ չեն մնացած Ֆրանսայի և Անգլիոյ սպառնալիքներուն, գիտեն թէ պէտք է որ հիմա Գերմանիա զօրաւոր և պատրաստ ըլլայ։ Մոլդքէի պատուէրին հետեւելով է որ կրնայ դիմադրել իրեն սպառնացող վտանգներուն։ Այդ պատուէրն է «Լաւ, բայց աշխատիլ և հսկել։» Իսկ Վեստֆալիշէ Ռէնիշէ Զայթունկ բացարձակապէս պատերազմաշունչ լեզու մը կ'գործածէ. —«Մեր անցուցած դէպքերը, կ'գրէ, պէտք եղածին չափ կը ցուցնեն թէ երկարատև խաղաղութիւն մը ո՛րքան վնասակար է Գերմանիոյ, որովհետեւ պատերազմը կրնայ զօրն մը պէս յանկարծակի բերել մեզ։ Մեծն Մոլդքէ քաղաքական ծանօթ և դիւրաւ գուշակելի դէպքերու վրայ կ'ընէր իր հաշիւը, և մանաւանդ թէ Պիզմարքի հետ համաձայնուած ըլլալով թէ Ֆրանսայի հետ պատերազմը բնական պէտք մ'է, նախապէս երկար ժամանակ նուիրեց պատրաստութեան համար այն յառաջագիծներն որք մեր յաղթութիւնը պիտի ապահովէին։ Մեր այժմեան քաղաքականութիւնը, յարատեւութիւն չունենալուն հետեւանօք, կարելի չէ նախապէս գտնուիլ, և մեծ ռազմավարութինք ալ մեծ դժուարութիւն պիտի կրեն նախապէս պատրաստելու իր ծրագիրն և բանակը պատրաստ բռնել ամէն պատահականութեան առջեւ։ Այսօր պարտաւոր ենք հաշուի առնել Ֆրանսայի կողմէ յարձակման մը կարելիութիւնը, ինչ որ Մոլդքէի հաշիւներուն մէջ ալ պզտիկ տեղ մը չէր գրաւեր։ Տէլքասէի յայտնութիւնները շատ լաւ հաստատեցին թէ այս կարգի երկիւղներ ո՛րքան հիմնաւոր են։»

ԱՆԳԼԻԳԵՐՄԱՆ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.—Գերման թերթերու քիչ մը վերը մէջ բերուած պատերազմաշունչ տողերէն ետքը, շահեկան է յիշել Ալկեմայնէ Զայթունկի մէկ յօդուածն որով անկեղծ գոհունակութիւն կ'յայտնուի Մր. Պրոտրիքի վերջերս արտասանած ճառին համար։ Գերման թերթը կ'յարէ թէ Մեծն Բրիտանիոյ հետ բարեկամական յարաբերութիւններ պահպանելու բաղձանքին համար է որ Գերմանիա վրդովուած է անգլիական մամուլին մղած չարաչնչական և բուռն պայքարէն։ Գերման կէս—պաշտօնական թերթն ըսելէ ետքը թէ Գերմանիա իր զինուորական ուժերը գործածած է ինքզինքն ո և է յարձակման դէմ պաշտպանելու համար միայն, յոյս կ'յայտնէ որ Սըր Է. Կրէյի, Մր. Պրոտրիքի և այլոց ըրած յայտարարութիւնները պիտի կրնան չափաւորել Անգլիոյ գերմանատեաց թերթերու լեզուն։

«Այն իրողութիւնը թէ Անգլիոյ քաղաքական երկու կուսակցութեանց պետերը բաղձանք յայտնած են լաւ յարաբերութիւններ պահպանելու Գերմանիոյ հետ, նշան մ'է թէ Եւրոպայի կացութիւնը կը պարզուի։ Եւրոպայի կացութիւնը, կ'ըսենք, որովհետեւ Անգլիոյ և Գերմանիոյ յարաբերութեանց ձգտումը միմիայն այդ երկու տէրութեանց չէ որ կ'վնասէ։» Լօքալ Անզայկէր կ'ըսէ թէ քաղաքական հորիզոնը շատ պարզուած է Մր. Պրոտրիքի ճառին հետեւանօք։ «Այսու հանդերձ, Գերմանացիները լաւ կ'ընեն եթէ չափազանց վստահութեան մ'անձնատուր չըլլան։ Գերման ժողովուրդը, վստահ իր ուժին և միութեան վրայ, կրնայ դէպքերուն սպասել արթուն հանդարտութեամբ մը։»

«ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԻՐԱԿԱՆ ՇԱՀԵՐԸ». — Գերմանական Բօսթ լրագիրը կ'շնորհաւորէ Իշխան Պիւլովը, այս իրողութեան համար որ Ֆրանս. թերթերը այժմ կ'պնդեն անկախ արտաքին քաղաքականութեան մը հետեւելու պէտքին վրայ։ «Եւ սակայն, կ'յարէ նոյն թերթը, Ֆրանսացիները կ'երեւայ թէ չեն հասկնար իրենց բուն շահերը. հակառակ պարագային, պիտի չուզէին արգելք ըլլալ Գերման գաղթային ծաւալման։ Եօթանասուն միլիոն ժողովուրդ ունեցող տէրութիւն մը որ Եւրոպայի կեդրոնը կ'գտնուի, այնպիսի հաւասարակշռութեան պահանջ ունի [illegible] կ'ծաւալի և կարելի չէ զայն սեղմել անվտանգ։ Գաղթային ծաւալումի ապահովութիւն մ'է թէ՛ Գերմանիոյ և թէ՛ ամբողջ աշխարհի համար։ Եթէ Ֆրանսացիներն իրենց քաղաքական ինքնուրոյնութեան վրայ աւելցնեն ապագայի հրաւէրներու մէկզի թողուիլը, այլ ևս կարելի չպիտի ըլլայ կրկնուիլ Ֆրանսայի և Գերմանիոյ միջև վերջին ամիսներու միջոցին ծագած սուր վէճերն։»

ԻՏԱԼԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԸ ՃԷՆՈՎԱՅԻ ՄԷՋ խանդավառ ընդունելութիւն գտաւ իր ժողովրդեան կողմէ։ Ն. Վեհափառութիւն խորհրդարանական—ընկերվարական կուսակցապետ մ'ընկերակցութեամբ գընաց այցելեց նաւահանգստի գործաւորներն որք բոլորն ալ նոյն կուսակցութեան կը պատկանին, և ջերմագին «կեցցէ»ներով ողջունեցին իրենց վեհապետը։ Գործաւորներ կ'հաւաքուէին իրենց վեհապետին շուրջը, և անոր կ'հետեւէին զանազան գործարաններն այցելելու պահուն։ Թագաւորն ուզեց նոյն իսկ ներկայ գտնուիլ գործաւորներու ճաշին, և ճաշակել անոնց կերակուրն և գինին, անոնց հետ խօսելով իրենց աշխատաւորութեան և ապրելու եղանակին վրայ։ Մեսաճէռօ թերթը Ճենովայի հանդէսներուն վրայ խօսելով կ'ըսէ. «Զօր վառօդն և սրուած թուրը պանծացնող հզօր կայսրէ մը աւելի վստահութեամբ, Իտալացիները զուարթագին հռչակներով կ'ողջունեն Ճենովան, ոչ թէ «հոյակապ», այլ «ճարտարագործ» Ճենովան։ Ճենովայի այս հանդէսները քաղաքակրթիչ և միսիթարական հանգամանք մ'ունին։ Ֆրանսական, անգլիական և ամերիկեան զրահաւորները միացան մերիններուն, ողջունելու համար իտալական ցեղին առեւտրական և ծովային գործունէութեան վերածնութիւնը, համակրական և սիրալիր ցոյցով մը որ ունի իր մեծ նշանակութիւնը։»

** Իտալիոյ թագաւորը Շաբաթ կէսօրէ վերջ ընկերակցութեամբ ծովային նախարար Մով. Միրապէլլօի, զօրավարներու, ևլն., Ճենովայի արքայական պալատին նաւամատոյցէն Ռօզի նորակառոյց նաւը, նաւահանգիստը գտնուող օտար տորմիղներու ծովակալ—նաւերն այցելելու։ Արքայական դրօշը չորեքմակոյկին վրայ պարզուելուն պէս բոլոր մարտանաւերը թնդանօթի ողջոյններ արձակեցին, մինչ նաւազները մարտանաւերուն վրայ շարուած հուռռա կ'գոչէին ըստ սովորութեան։ Վիքթոր Էմմանուէլ Թագաւոր նախ այցելեց ֆրանս. Իէնա ծովակալի նաւը, սանդուխին գլուխէն ընդունուելով Մով. Պառնօի կողմէ որ իր շուրջն ունէր մարտանաւերու հրամանատարները։ Նաւազները զինուորական ողջոյններ տուին, մինչ նաւազախումբն իտալական ազգային երգը կ'նուագէր։ Թագաւորն աչքէ անցուց զրահաւորին ամէն կողմը, գնաց հրետանիին քով, կաթսաներու սենեակը մտաւ, տեղեկութիւն ուզելով այն փոփոխութեանց վրայ, որք անհրաժեշտ նկատուած են նաւային և զինուորական ճարտարագործութեան շարունակական յառաջդիմութեանց հետեւանօք։ Այս այցելութենէն ետքն որ շատ սիրալիր կերպով տեղի ունեցաւ, Թագաւորը մեկնեցաւ ֆրանս. ծովակալի նաւէն, թնդանօթի ողջոյններու մէջ։ Յետոյ յաջորդաբար այցելեց անգլ. Կոլէոն, ամերիկեան Մինէսօթա և իտալական Պենէտէթօ Պրին մարտանաւերը։ Ժամ 5ին պալատ դարձաւ։

** Կիրակի օր հանդիսաւոր բացումը տեղի ունեցաւ Ճենովայի նաւահանգստի շինութեան նոր աշխատութեանց։ Ներկայ էին Վիքթոր Էմմանուէլ Թագաւորը, Եղենա Թագուհին, Ծերակոյտին և Երեսփ. ժողովին նախագահները, նախարարներ, և տեղային իշխանութիւնք, ինչպէս նաև ֆրանսացի Մով. Պառնօ և Ճենովա գտնուող ֆրանս., անգլ. և ամերիկեան նաւաբաժիններու բոլոր նաւազները։ Նոր նաւահանգիստը պիտի կոչուի Վիքթոր Էմմանուէլ, աւելի քան 300 հեքդար տարածութիւն պիտի ունենայ, և տարեկան 4 միլիոն թոնօ ապրանք պիտի կրնայ առնել։ Պիտի յատկացուի զուտ ածուխի, իսկ հին նաւահանգիստը պիտի յատկանայ ուրիշ ամէն կարգի ապրանքներու. Նոր նաւահանգստին մօտ պիտի գտնուի 2000 վակոն ապրանք պարունակելու կարող տեղ մը, իսկ 1800 վակոննոց ուրիշ տեղ մ'ալ հին նաւահանգստին արեւելակողմը։ Պէնինեօ բլրակն որու վրայ շինուած է փարոսը, և որով բաժնուած է Ճենովա Սամբիէրտարէնայէն, գետնի պիտի հաւասարեցուի, այնպէս որ երկու քաղաքները՝ ժամանակի ընթացքին մէջ միակ նաւահանգիստ մը պիտի կազմեն, որ Միջերկրականի ամէնէն ընդարձակ և խորունկ նաւահանգիստը պիտի ըլլայ։ Այս ծրագիրը պարզուեցաւ բացման հանդէսին առթիւ հանրօգուտ շինութեանց նախարարին կողմէ կարդացուած բանախօսութեան մէջ, որմէ հասկցուեցաւ նաև թէ այժմ Ճենովայի նաւահանգստին գործառնութիւնները տարեկան $5^1/_2$ միլիոն ֆր.ի կ'յանգին։ Իտալական բոլոր թերթերը միահամուռ կերպով ի վեր կ'հանեն Ճենովայի հանդէսներուն տնտեսական կարեւորութիւնը. կ'ըսեն թէ Իտալիա խաղաղասէր քաղաքականութեան մը պէտք ունի, և իր վարիչներն ալ հաւատարմօրէն կ'հետեւին անոր։ Նոր շինութեանց առաջին հիմնաքարը՝ որ 15 թոնօ ծանրութիւն ունի՝ ծով իջաւ երբ Վիքթոր Էմմանուէլ Թագաւորն ելեկտրական կոճակի մը դպաւ։ Այս վայրկեանին բոլոր մարտանաւերը միահաղոյն թնդանօթաձգութիւններ կատարեցին, մինչ միւս կողմէ զանգակները կ'հնչէին։ Ֆրանս. ծովակալ Պառնօ և իր սպաներն ի վերջոյ ներկայ գտնուեցան պալատին մէջ կատարուած փայլուն ընդունելութեան, որու միջոցին թագաւորը մասնաւոր համակրութիւն ցուցուց Ֆրանս. նաւազներուն։ Իրիկունը բոլոր օտար սպաներն հրաւիրուած էին պալատին մէջ տրուած զինուորական հացկերոյթին։ Ծովակալ Պառնօ այդ միջոցին թագուհիին աջ կողմը նստած էր։—Վիքթոր Էմմանուէլ Թագաւոր Սէն—Մօրիս է Լազառ պատուանշանը նուիրեց ֆրանսացի ծովակալին, և ուրիշ պատուանշաններ՝ ֆրանս. միւս սպաներուն։

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ վարչապետ պարոն Ֆէյէրվարի Բուդապէշդի ընտրողներու պատուիրակութեան մը պարզեց նախարարութեան ծրագիրը, որուն գլխաւոր կէտերն են.— Ընդհ. ընտրողութեան իրաւունք, ինչպէս կայ ուրիշ երկրաց մէջ. ձրի նախակրթութիւն, եկամուտի վրայ համեմատական տուրք, մինչև 1917 պահպանութիւն երկու երկրաց մաքսային դրութեան, որու միջոցին շարունակական ջանքեր պիտի ըլլան տնտեսական այնպիսի քաղաքականութեան մը հետեւելու, որ կարենան բարգաւաճիլ հասոյթի բոլոր աղբիւրները, այնպէս որ 1917 տարւոյ մէջ կարելի ըլլայ մաքսային անկախ դրութիւն մը հաստատել։ Բանակին մասին ծրագիրը կ'խոստանայ երկամեայ ծառայութիւն, հաստատուն կ'մնայ երկու բանակներու նոյնութեան վրայ. Նկատելի է սակայն որ հունգարացի սպաներու աւստրիական գունդեր, և աւստրիացի սպաներու հունգարական գունդեր փոխադրուիլը սկսած է արդէն։ Այն բոլոր գունդերուն որոց զինուորներն հունգարերէն կ'հասկնան, այդ լեզուով պիտի կրթուին ու մարզուին։ Հունգարական զօրքերու զինուորական նշանները պիտի փոփոխուին հաւասարութեան սկզբունքին վրայ։ Հունգարիոյ կառավարութիւնը մտադիր է ընդարձակ հողեր գնել, և զանոնք մաս մաս բաժնել պզտիկ հողագործներու։ Օրինապէս պարտաւորիչ պիտի ըլլայ գործաւորներու ապահովագրութիւնը՝ արկածներու և գործելու անկարողութեան դէմ։ Վարչապետ յարեց որ եթէ այս ծրագիրն այժմու Խորհրդարանին մեծամասնութեան քուէն չստանայ, Խորհրդարանը պիտի լուծուի և նոր ընտրութիւններ պիտի կատարուին։ Միացեալ ընդդիմադիրները կ'պատրաստուին բուռն ընդդիմութիւն մ'ընել այս ծրագրին։

ՆՈՐ ԳՆՏԱԿ ՖՐԱՆՍ. ԲԱՆԱԿԻՆ ՀԱՄԱՐ. — Բարիզէն կ'գրեն թէ ի մօտոյ Ֆրանսայի բոլոր հետեւակազօրաց պիտի բաժնուի նոր գնտակ մը, որուն փորձը կատարուած է վերջնապէս 20րդ զօրաբանակին կողմէ։ Այս նոր գնտակը գլանի ձեւ ունի սիկառի նման, անզգալապէս սրուած է, և ոչ թէ կապարէ՝ նիքէլով պատուած՝ ինչպէս էր նախկին Լըպէլեան գնտակը։ 800 մետր հեռուէն նետուելով, կրնայ ծակել անցնիլ իրարու ետև շարուած վեց մարդոց մարմիններէն։ Նոր գնտակը բացարձակապէս անծուխ է։ Ֆրանսայի զինուորական վարչութիւնը Լըպէլ հրացաններուն համար այս նոր գնտակը գործածել պիտի տայ, որ զօրաւոր կրակ մը կ'ընէ մինչև 2,400 մետր հեռաւորութեամբ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԲԱՄԲԱԿԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ. - Հոկտ.25ին հրատարակուած պաշտօնական տեղեկագիրը 4,900,000 հակ բամբակ կ'ցուցնէր, անցեալ տարուան 6,400,000 հակ բերքին դէմ։ Հունձքի այս նուազութեան պատճառ ցուցուած է ցուրտը, և արդէն բարձրանալու չափ հոկտեմբեր միջոց մ'ունեցող հրապարակն այս պատճառաւ չափազանց յուզուեցաւ, և Նիւ Եօրքի մէջ հազիւ շաբաթ մը առաջ, այսինքն Հոկտ. 17ին, 9.35 բաւնդայի հասած գինը բարձրացաւ 10.40ի, անկէ ի վեր, տատանումներու յաղթող հրապարակը ելեւէջներ ունենալէ ետք, այս առտու (Հոկտ. 31) դարձեալ 10.40ով բացուեցաւ։ Թէև կանխահաս է այժմէն գուշակել ապագային գինները, բայց տարակոյս չկայ թէ չնչին պատճառ մը բաւական պիտի ըլլայ գինները բարձրացնելու։ Այսօր Ամերիկայէն հասած հեռագիր մը շատ մեծ կարեւորութիւն ունի։ Մր. Պըրդն, Ամերիկայի բամբակի միակցութեան մասնագէտ մը, այս տարուան հունձքը $10^1/_4$ միլիոն կ'գուշակէ, մինչդեռ գիներու այժմու վիճակը շատ աւելի մեծ, այսինքն $11^1/_2$ միլիոնի հունձքի մը գիներն են։ (Neue Freie Presse.)

ԲԱՌԻԶՈՒՆԻ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐՈՒՆ ԲԱՐՁՐԱՑՈՒՄԸ, որուն խնդիրն է ճարտարական աշխարհի մէջ. վիրտեմպէրկեան մէջ գործածուած քառաչուէ առարկաներու գինները 10 % բարձրացնելու դիտաւորութիւն կայ աւստրիական գործարաններու կողմէ։ Լատարիկ կալօշի աւստրիական, գերմանական և ռուսական գործարանները 10 % բարձրացուցին գինները։ Այս բարձրացման պատճառ քառաչուէի գինին բարձրացումը կ'նկատուի։ Անգղիոյ վերաբերեալ քառաչուէի առարկաներու գիներն ալ 5% բարձրացում մ'ունեցան։

ԲԱՐԻԶԻ ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷՆ.— Մ. Մ. Հանրի Պէրնշթէյն և Հանրի Պաթայլ ֆրանսացի երկու մրցակից թատերագիրներ են։ Ո՛չ միայն միենոյն անունն ունին և մականուան միենոյն սկզբնատառը, այլ և այնպէս կ'պատահի որ իրենց թատերախաղերն ալ շարունակ միեւնոյն առամադրիք կացութեան շուրջը դառնան։ Այս պատճառաւ իսկ կ'ըսուի թէ մէկ մէկու հետ գժտած կ'մնան։ Թատերական իւրաքանչիւր եղանակի այնպիսի խաղեր բեմ կ'հանեն որք գրեթէ նոյն դարձուածքներն և նոյն վերջաւորութիւնն ունին։ Այս պատճառով իրենցմէ իւրաքանչիւրը կ'ջանայ կանուխ բեմ հանել իր խաղը։ Անցեալ տարի Մ. Հանրի Պաթայլ Վօտվիլի թատրոնին մէջ ներկայացուց «Մաման Քօլիպրի»ն, պատմութիւնն էր կնոջ մը, որ իր ամուսինը կը լքանէ նախ, և խաղին վերջին արարուածին ընտանեկան յարկը կ'վերադառնայ։ Անկէ քանի մը օր վերջ Մ. Հանրի Պէրնշթէյն Ժիմնազի մէջ ներկայացուց Լը Պէռոյլը, որ նոյնպէս պատմութիւնն է կնոջ մը որ իր ամուսինը լքանելէ վերջը «փարախ» կ'դառնայ նորէն։ Իր դիւցազնուհին տուն կ'դառնայ վերստին, յիշելով լքած զաւակները, մինչ Մ. Պաթայլի խաղին հերոսուհին՝ որ աւելի տարիքոտ է, ընտանեկան յարկը կ'դառնայ իր թոռն յիշելով։ Այս տարի ալ ճիշդ միևնոյն բանը տեղի ունեցաւ երկու հեղինակներուն համար. բայց այս անգամ Մ. Պէրնշթէյն կանխեց Մ. Պաթայլը, Ժիմնազի մէջ ներկայացնելով նոր խաղ մը, Ռօֆալը, որ կ'վերջանայ ննջասենեակի մը դրան ետին ատրճանակի մը պայթիւնով։ Քանի մը օր վերջը Մ. Պաթայլ կ'ներկայացնէր Վօտվիլի մէջ իր նոր թատերախաղը, Մառշ Նիւբշիալ, որ ճիշդ Ռօֆալի նման կ'վերջանայ ննջասենեակի մը դրան ետին ատրճանակ պայթելու աղմուկով մը։ Այս երկու վերջաւորութեանց տարբերութիւնն այն է որ մինչ առաջինին մէջ այրը կ'սպանէ ինքզինք և կինն է որ պայթիւնը կ'լսէ, երկրորդին մէջ տարր հակառակը տեղի կ'ըլլայ։ Ասկէ զատ Ռօֆալի մէջ սենեակին դուռը գոց կ'մնայ, և կինը չի կրնար ներս մըտնել, մինչ Մառշ Նիւբշիալի մէջ դուռը կիսովին բաց կ'մնայ, և մարդը կ'իյնայ իր սիրուհիին դիակին վրայ՝ վարագոյրն իջնալէն առաջ։ Կ'ըսուի նոյնիսկ թէ Պ. Պաթայլ իր խաղին մէջ նախ այրը մեռցուցած էր և ոչ թէ կինը, բայց Ռօֆալի նոյն կերպով վերջանալը տեսնելով, փոխեց իր խաղին ելքը։ Այս պարագաներուն մէջ անհրաժեշտ կը նկատուի որ երկու թատերագիրներն յառաջիկային աշխատակցութեամբ պատրաստեն իրենց խաղերը։ Կ'ծանուցուի նաեւ թէ Մ. Ժիւլ Լըմէթրի նոր թատերախաղն որ Օտէօնի մէջ պիտի ներկայացուի, նոյնպէս անձնասպանութեամբ կ'վերջանայ։ Ասիկա ներկայ թատերական եղանակին հինգերորդ խաղը պիտի ըլլայ նոյն վերջաւորութեամբ. որովհետեւ բաց ի Մ. Մ. Պաթայլի և Պէրնշթէյնի վերոյիշեալ խաղերէն, Վօտվիլի թատրոնին մէջ ներկայացուած «Լա Պէլ Մարսէ Հէլէնէ»ը, և Մ. Անդուանի թատրոնին մէջ խաղցուած Վէռ լ'Ամուռը կ'վերջանան խաղին հերոսին կամ հերոսուհիին անձնասպանութեամբ։

ՀՈՒՍԱՐԻՆ ՀԱՄԲՈՅՐԸ. — Անցեալ տարի Սեպտ. 16ին Հունգարացի հուսար սպարապետ մ'Էկզա Յոզսատոլ իր նորապսակ ամուսնոյն հետ, մեղրալուսնոյ ճամբորդութենէն վերադարձին Բեշթա հանդիպեցաւ, առկախ մնացած մէկ քանի գործերը կարգադրելու համար։ Կառք նստաւ իր կնոջ հետ և ճամբայ ելաւ այցելելու համար անոնց որոց հետ գործ ունէր։ Ճամբան զինուորական նուագածուաց խումբի մը հանդիպելով, կառքին ձին խրտչեցաւ և գլուխն առնելով սրընթաց խոլ վազքով մը կառքը քշեց տարաւ մինչև Ուլլէօր փողոցը։ Այս խոլարշաւ վազքին մէջ կառապանը վար ինկաւ տեղէն. այրը յուսահատաբար վար նետեց ինքզինքը կառքէն, հոն թողլով կինը, որ սարսափահար կառչած էր կառքին, սպասելով թէ ինք երբ պիտի իյնար կառքէն։ Բայց ուրիշ դէպք մը պատահեցաւ։ Ուլլէօր փողոցին մէջ երկու հուսար զինուորականներ կառքին ձիուն դէմ ելան, մին՝ Սդէֆան Սաթօ անուն տասնապետ մը, տեսնելով կնոջ ենթարկուած վտանգը, ձիուն վրայ խոյացաւ և բռնեց զայն սանձէն և սանձահարուած ձին իր ընկերոջ յանձնելով, կառքին վրայ ցատկեց ու դուրս առաւ կինը կառքէն։ Քաջ տասնապետը այնչափ յափշտակուեցաւ կնոջ գեղեցկութենէն, որ չկրնալով ինքզինքը զսպել, համբուրեց զայն։ Մարած կինը համբոյրին ջերմութենէն ինքզինքին եկաւ և չափազանց շփոթելով չգիտցաւ թէ ինչ ընել պարտ էր։ Շնորհակալութիւն յայտնե՞լ իր ազատարարին, թէ ոչ անոր այս յանդգնութիւնն երեսին տալ։ Այս միջոցին վրայ հասաւ էրիկը, որ վիրաւորուած էր ոտքէն, կառքէն վար ցատկած ատեն, և կ'կաղար։ Նոյն պահուն ոստիկան մ'ալ երեւցաւ, դէպքին տեղեկագիրը պատրաստելու համար։ Եւ մինչ երկու կողմին անունները կ'նօթագրէր, անցորդ մը, որ դիպուածով ականատես էր հուսարին՝ գեղեցիկ կնոջ երեսն համբուրելը, տասնապետին մօտենալով հարցուց թէ ինչո՞ւ համբուրած էր կինը։ Եւ անոր այս առթիւ էրիկը վիրաւորուած ըլլալով եղելութեան, հրաւիրեց հուսարն պատասխանատու ըլլալ իր յանդգնութեան հաշիւը տալու։ Պատահը վիրաւորուած էրիկը հետեւեալ օր զօրանոց գնաց և խնդիրը պատմելով հրամանատարին, տասնապետը պատժուեցաւ։

Անցեալ շաբթու խոր սուգի զգեստներ հագած դեռատի կին մը Բեշթայի ոստիկանութեան ներկայանալով, խնդրեց որ տեղեկութիւն տան իրեն թէ Ստեֆան Սաթօ ո՛ւր կ'գտնուի։ Սաթօ քիչ մը առաջ մեր ճանչցած քաջ տասնապետն է, որ այժմ քաղաքային պաշտօնի մը անցած էր։ Սգազգեստ կինն ալ, այրի տիկին Յօզսատալն էր, որուն էրիկը մեռած էր տարւոյս սկիզբը։ Տիկին Յօզսատալ իր էրկանը մահէն ետք յիշած էր իր ազատարարը, որուն համար խոր շնորհակալութեան հետ ջերմաջերմ զգացումներ ալ կ'զգար։ Ոստիկանութենէն իմացաւ Սաթօյի ո՛ւր գտնուիլը, որ անցեալ Յունիս 6ին զինուորական ծառայութենէն ելնելով իր ծննդավայրը գացած էր։

Կնոջ անդրդուելի որոշումն է ամուսնանալ Սաթօյի հետ։ Թէպէտ էրկան ամէն ազգականներն ալ հակառակ են այս որոշման, բայց այրի տիկինը չեն կրնար տարհամոզել։ Կինը կ'փափաքի իր ազատարարին պաշտպանութեան տակ, անոր քով բաղդաւորուելու ապաստանիլ. զի անվեհեր զինուորականին յանդգնութիւնն անմոռանալի մնացած է իր մէջ։ Կինը 35,000 ֆրանքի օժիտ մը բերած էր նախկին էրկանը. միմիայն այս դրամը կ'պահէ իրեն համար, և իր էրկնէն ժառանգած անշարժ հարստութիւնը թողուց անոր ազգականներուն։

ՄԻԼԻՈՆԱՏԷՐԻ ՄԸ ՔՄԱՅՔՆԵՐԸ. — Անցեալներս Ամերիկայի մէջ մեռաւ նախկին միլիոնատէր մը աւելի հացի կարօտ վիճակի մէջ. Մր. Էլի Հաուգիթս, 30 տարի առաջ իր կնոջ հետ Սան Ֆրանչիսքոյէ Լօզ Անճէլս գացած էր, թղթապանակին մէջ 3,300,000 ֆրանք պատրաստ դրամով, սա միակ փափաքով անշուշտ, որ կարելի եղածին չափ կարճ ժամանակի մը մէջ ծախսէ իր հարստութեան այս փոքրիկ մասը։ Հարաւային Քալիֆորնիոյ մէջ դեռ այսօր իսկ բերնէ բերան կ'պատմեն այս անձին քմայքները և իր վախճանը, իբրև ընթացիկ պատկեր անխորհուրդ ծախքերու։ Էլի նախ ահեղ հարիւր տարածոր անմշակ հող գնեց Լօզ Ռէգօս Տօլի մէջ, և զայն Եդեմական դրախտի մը վերածեց։ Բազմաթիւ գործաւորներ վարձեց. ամէն կողմ գործաւորներ զրկեց

գեղեցիկ և մեծ ծառեր գնելու համար։ Ցատկոտչէս չինուած կառքերով, այդ ծառերը գիւղեր ցերեկ փոխադրուեցան և անկուեցան իր հողերուն մէջ։ Անհամար կառքեր մէկ կողմէն հողերն այլուր փոխադրեցին, արհեստական գեղեցիկ բլուրներ ձեւացնելու համար։ Արուեստական քարայրներ, լճեր, գետեր, դիւթական երկիր մը վերածեցին այն վայրը, զոր գնած ատեն անապատ մը կ'նմանէր։ Բայց Հաւաքինսի գեղեցկագիտական ճաշակը դարձեալ չգոհացաւ։ Հողերէն ծախսեց նաև զանազան արձաններու համար, և անտառակներու մէջ դնել տուաւ զանոնք։ Հերմէս կ'փայլէր հոն իր կանաչ ոտնագեստով և սեւ մազերովը։ Վէնիւս՝ իր կապոյտ մոյկերով, կարմիր գուլպաներով և չարագոյն նեռովը. ամէն Երոսները հագուած էին հոն իրենց բոց— կապոյտ մարմիններով և Բաքոս իր ճառագայթող գինով կ'խ[illegible] անոնց մէջ։ Այս ամէնուն մէջէն անցնելով մարդ կը հասնէր հոյակապ շէնքի մը, որուն համար 60,000 ֆրանք ծախսուած էր, և իր մէջ ունէր ընդարձակ մասն մը ուր փորձառու կապելապետ մը հսկողութեան տակ դրուած էին քալիֆորնիական ամէն տեսակ ըմպելիներ։ Իւր օրուան մեծ մասն այդ շէնքին մէջ կ'անցընէր չուայտ ընկերներու հետ, և իր գործաւորներուն ալ առատ չամպանիա և գինի կ'բաժնէր։ Իր ախոռին մէջ 30 ձի կ'պահէր, մեծագին և հազուագիւտ, որոց կոչնակ կազմածները ոսկի թելերով ագուցուած էին. ամբողջ Ամերիկայի մէջ գրեթէ նմանը չկար կառքերուն, որոց վրայ ինչնականն զինանշաններ նկարել տուած էր. բայց ինք երկձի պարզ կառքով մը կ'պատէր և այնպիսի զգեստներ կ'կրէր որ աղքատ մ'իսկ չպիտի ուզէր կրել զանոնք։ Վերջապէս այս միլիոնատէրին այլանդակ քմայքներն հատորներ կ'լեցնեն։ Օրին մէկը խելքին փչեց գինոր ատեն Լոզ Ռիտոս Տոլի փողոցներուն մէջ մրցանակաւոր ձիարշաւ մը սարքել։ Մարդ ղրկեց. 7000 մամ գնել տուաւ և գուաղաններու վրայ հասարակել տալով զանոնք փողոցներուն մէջ տեղ տեղ կանգնեցուց։ Տէր և Տիկին Հաւաքինս չքեղօրէն հագուած նստան մեծ բեմի մը վրայ և ներկայ գանուեցան ձիարշաւուն. Նուագածուաց սոսուար խումբ մ'ալ գիշերային լուռութեան մէջ, դիտմամբ, չանդարելի նրգեր նուագեց։ Ուրիշ անգամ ալ երբ Հաւաքինս Սան Ֆրանչիսքոյէ Լոս Անճէլս կ'դառնար, կինը նուագածուաց սոսուար խումբով մը ընդառաջ գնաց իր էրկան, և երկուքը մէկէն փառաբողարդ չորս սև նժոյգներէ լծուած դրօշազարդ լանտոյով մը քաղաք մտան. իրենց առջև, կառքին մէջ, չամբանեայով լեցուն զամբիւղ մը կար, և մերթ ընդ մերթ չամբանիայի շիշեր կ'նետէին իրենց ճամբուն վրայ գտնուողներուն։

Օր մը, այր և կին, յանկարծ սա գաղափարն ունեցան որ չատ լաւ կ'ըլլար եթէ իրենց կովերը, ոչխարները, շուներն ու կատուները մէկ գոյն ունենային. Մանիշակագոյնն ընտրեցին, և ագարակին մէջ գտնուող ամէն անասուններն ալ մանիշակագոյն հեղուկով լեցուն լճի մը մէջ խոթեցին, և չատ հրճուեցան տեսնելով մանիշակագոյն շուներ որ դաշտերուն մէջ կ'վազէին, մանիշակագոյն ոչխարներ ու հորթեր, որք մարգագետնին վրայ սոտ անդ կ'արածէին. բայց կովերն իրենց մանիշակ ներկուած կողերը լզելով, իրենց մէջ շատերը թունաւորուեցան ու սատկեցան։ Եղաւ որ այր ու կին դարձեալ յանկարծասպէս գաղափար յղացան ժամանցի համար հրաշէնի նշանաւորութեան ատեն իրբև նշանակէտ գործածել դարդարանները, և քիչ ատեն ետքը այդ չքեղ պարտէզին մէջ այնչափ մեծագումար ծախքերով կանգնուած արձանները չարդուփշուր եղան. մէկուն թեւը չկար, մէկուն ոտքը և մէկուն գլուխը։

Օր մ'ալ Մր. Էլի ուզեց իր նոր չինել տուած մեծ աւազանին մէջ լողալ, որուն պատերը դեռ չորցած չէին։ Կինն ըսաւ որ կրակ պիտի ընէ իր վրայ եթէ լողնալ փորձէ։ Հաւաքինս ջուրը մտաւ և կինն անմիջապէս վրայ հասաւ րէվոլվէր ի ձեռին։ Հաւաքինս ջուրին մէջ պահուըտեցաւ, բայց հազիւ գլուխը դուրս հանած էր ջուրէն, և գնտակ մը սուրալ գլխին մօտէն։ Այսպէս, տիկին Հաւաքինս մինչև իրիկուն ջուրին մէջը թողուց իր էրիկը, որուն վրայ հագի չէր մնացած դուրս ելած ատեն, եւ ամբողջ մարմինը կ'դողդղար։

ԱՀԱՒՈՐ ՏԵՍԱՐԱՆ ՄԸ պարզուեցաւ անցեալ ուրբաթ իրիկուն Բարիզի կրկէսին մէջ, Պլանչ Ալտոբի անուն ձիամարզիկ օրիորդին աչքերուն մէջ մասուքին առթիւ տրուած հանդիսական ներկայացման մը պահուն։ Պօդոզոք, նշանաւոր գազանսանապը, բացառիկ կերպով պիտի մասնակցէր այս ներկայացման, չափուելով հռչակաւոր Ուալլէս առիւծին հետ, որ մինչ պահած էր իր բնական վայրագութիւնը, և որուն ցարդ մօտեցող երեք գազանազսպներ զոհ գացած էին։ Այս չորրորդն ալ մօտ մնաց պիտի զոհուէր անոր, ինչպէս կ'տեսնուի հետեւեալ պարագաներէն։ Կէս գիշերուան քառորդ ժամ կար և ներկայացումն աւարտելու մօտ էր, երբ Ուալլէս (առիւծը) բեմին վրայ բերուեցաւ մէջին մեծութեամբ վանդակով մը, որ դրուած էր չրջանակաձեւ աւելի մեծ վանդակի մը մէջ։ Պօդոզոք փորձեց վանդակ մտնել ետևի կողմէն, բայց հինգ վեց անգամ վայրի գազանը մռնչելով վրան խոյացաւ և չթողուց որ գազանազսպը ներս մտնէ։ Հուսկ ուրեմն Պօդոզոք յաջողեցաւ վանդակ մտնել պարզ երկաթաձողով մը զինուած, երբ յանկարծ առիւծն անոր վրայ յարձակեցաւ և ճանկի հուժկու հարուածով մը գրեթէ փրցուց անոր ալ ձեռքին բութմատը։ Գազանազսպն սա ետ ընկրկեցաւ մինչ գիշատիչը [illegible] առիւծին յարձակումներուն. բայց այս վերջինը Պօդոզոքի վրայ ցատկեց, գետին տապալեց զայն և երկրորդ սոսկալի կերպով խածաւ զայն մէջքին ալ կողմէն։ Պօդոզոք յաջողեցաւ սակայն՝ քաջութեան և կամքի վերջին գերագոյն ջանքով մը՝ ոտքի ելլել նորէն, եւ մինչ վայրի գազանը, և նոյն իսկ կրցաւ ազատել հանդիսականները, բայց գրեթէ անմիջապէս ետքը գետին ինկաւ նուաղած, արիւնաթաթաւ, և անմիջապէս հաստատութեան հիւանդանոցը տարուեցաւ ուր բժշկական առաջին խնամքներն ընդունեց։ Հանդիսականներուն յուզումն որ ծայր աստիճանի հասած էր, չատ չանցած սարսափի փոխուեցաւ, և հուսկ ուրեմն բուռն ծափերով վերջ գտաւ ներկայացումը, այս եղերական միջադէպին վրայ։ Պօդոզոքի վիճակը ծանր է։ Ուալլէս սեւ բաշերով առիւծ մ'է, Հապէշաստանի անտառներէն բռնուած և 3 1/2 տարի առաջ Նիւ-Եօրքի մէջ գնուած է։ Իր այժմու արժէքն է 6,000 ֆր., որ պիտի կրնար կրկինին հասնիլ, եթէ կարելի եղած ըլլար քիչ մ'ընտանեցնել զայն։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Միւթէմայիզի աստիճան տրուեցաւ Պաղտատի, Պասրայի և Մուսուլի նահանգներուն դատական քննիչ Սալիհ Հիլմի էֆ.ի։ Սալիւեի աստիճան՝ Երուսաղէմի Իտարէի Ժողովին Ա. քարտուղար Ապտուլ Գատըր էֆ.ի։

Դ. Մեճիտիէ պատուանշան արուեցաւ Դատական պաշտօնատան Թարգմանիչ Արզումեան էֆ.ի։ Դ. Օսմանիէ՝ կ. Պոլսոյ առևտրական և երկրագործական Սենեկի անդամ Մ. Քոզմէթիի։

ՎԱՀ. ԿԱՑՄՐՆ երէկ կէս օրուան ատօթջը կոտարելէ վերջ գնաց Զիթ Քէօշկը, ուր կրօնական ընթերցումներ կատարուեցան, և վերջացան ժամը 10ին։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.—Պարսկական դեսպան Միրզա Րիզա Խան Տանէչ, Հապէշ զօրավար Մաչաչա, ընկերակցութեամբ հիւրամեծար Կայս. Թիֆնապահ հազարապետ Ֆայիզ պէյի, պուլկար Եկզարք Տ. Եօսիֆ Սրբազան երէկ տեսակցեցան Բարձր. Մեծ—Եպարքոսին հետ։—Համմի և Աթէնքի Օսմ. դեսպանները երէկ տեսակցեցան արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիք փաչայի հետ։—Աթէնքի Օսմ. դեսպան Րիֆաթ պէյ ապա այցելեց Պետական Խորհրդոյ նախագահ Սայիտ փաչային։—Հոլանտական դեսպանն երէկ ընկերակցութեամբ խորհրդական Վան Րոյժէնի, այցելեց Բարձր. Մեծ—Եպարքոսին, և տեսակցեցաւ Ն. Բարձրապատուութեան հետ։ Մ. Վան Րոյժէն Մատրիտի հոլանտական դեսպանատան խորհրդական կարգուած ըլլալով, հրաժեշտ առաւ։ Դեսպանն եւ խորհրդականն ապա այցելեցին արտաքին գործոց խորհրդական Նաում փաչայի, եւ տեսակցեցան անոր հետ։ Մ. Վան Րոյժէն յառաջիկայ երկուշաբթի կ'մեկնի մայրաքաղաքէս։—Պուլկար գործակատար Նաչէվիչ էֆ. երէկ տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ—Եպարքոսին հետ։

ՄԱՐՈՆԻ Պատրիարք Տ. Հոյէք երէկ հետեւորդ եկեղեցականներուն հետ Կայս. Պալատ երթալով, իր հաւատարմական եւ երախտագիտական զգացումները մատոյց յառաջ Կայս. Գահոյից, չնորհուած պատուանշաններուն և Թանկագին մեծարանաց համար։ —Տ. Հոյէք ապա հետեւորդ առաններկու եկեղեցականներու հետ այցելեց Բարձր. Մեծ—Եպարքոսին։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարար Նազիֆ փաչա, Կայս. Դիւանի պաշտօնատար Մէհմէտ Ալի պէյ և արտաքին Թղթակցութեանց դիւանի տեսուչ Նուրի պէյ մէկ քանի օրէ ի վեր տկար ըլլալով չեն կրնար յաճախել իրենց պաշտօնատեղին։

ՊՈՒԼԿԱՐ ԱՒԱԶԱԿՆԵՐԸ.— Պօտթրիզա (Մանաստըր) գիւղին մօտ ընդհարում մը յառաջ եկեր է օսմ. զօրաց և 12 հոգիէ բաղկացեալ պուլկար աւազակախումբի մը միջեւ, որ բնաջինջ եղեր է. սպաննուեր է աւազակապետ Լազօ։

ԻՒՖԻՒՐԻՒՃԻՆԵՐԸ.—Մէկ քանի անգամ առիթ ունեցանք պատմելու Իւֆիւրճիներու խարդախութիւնը։ Այս առաւօտ Թուրք Թերթերը նոր պատմութիւն մը կ'ընեն, որ աւասիկ.—Էմնի Ճամիի բնակիչներէն Հասան տեսնելով որ գործերը լաւ չէր երթար, կ'դիմէ երկրաչափներուն, որ կ'երեւի մեծ համբաւ ունէին Իւֆիւրճիներու կարողութեան վրայ, մի խորհուրդ կ'առնէ Հասանի, դիմել Սօղուք Չէչմէ, Հաճի Ալիի։ Հասան առանց վայրկեան մը կորսնցնելու, չուտով կ'առնէ Իւֆիւրճի Հաճի պապային խօսքը, կ'պատմէ վիճակը և դարման մը կ'խնդրէ։ Հաճի Ալի, ինչպէս բոլոր իր արհեստակիցները, գոհ մնալով որ այսպիսի պատրաստ որս մը կուգայ ձեռքը, 30 ոսկի կ'ուզէ բժշկականին, իբր Իւֆիւրճի եւ Նուէրուի գին։ Հասան կուտայ այս 30 ոսկին. բայց ժամանակ մը վերջը տեսնելով որ իր աննախանձելի վիճակը կ'չարունակէ ըստ առաջնոյն, դարձեալ դիմում կ'ընէ բարեկամներուն, որք կ'ըսեն թէ կ'երեւի որ Հաճի Ալի չէ յաջողած։ Հասան ժամանակ մ'ալ կ'սպասէ, և ի վերջոյ կ'համոզուի թէ խաբուած է, կ'դիմէ Իւֆիւրճիին, և կ'ըսէ թէ կա'մ դրամս ետ տուր, և կամ դարման մը գտի։ Հաճի Ալի բացարձակապէս կ'ուրանայ դրամ առած ըլլալը. ասոր վրայ վէճ կ'ծագի, որ ի վերջոյ կը յանգի ծեծկռտուքի, և ոստիկաններ վրայ հասնելով երկուքն ալ կ'ձերբակալեն։

ԴՐԱՄԱՐԿՂԻ ԳՈՂԵՐ.—Անցեալ կիրակի գիշեր գողեր կոտրելով Հասըր Իսկէլէսի, պանրավաճառ Թոմաս Ալեքսանտրոսի դրամարկղը, գողցած էին 30 ոսկի, 18 ոսկի արժողութեամբ գոհարեղէն և այլ դրամներ։ Ոստիկանութիւնը բնականաբար կ'կասկածի դրամարկղի ծանօթ գողերու վրայ, և անոնցմէ մէկ քանին ձերբակալելով ցոյց կուտայ վաճառատան տէրոջ։ Գողերը նախ մէկ քանի օր խանութ գալով ուսումնասիրած էին դրամարկղը. անոնցմէ մէկ քանին պանիր գնելու պատրուակին ներքև խանութ մտնելով լաւ մը քննած էին դրամարկղը, եւ գիշերայն կոտրած գողութիւնը։ Վաճառատան պաշտօնեաները ճանչցան այս մարդոցմէ մէկ քանին, որ գողութենէն մէկ քանի օր առաջ չարունակ խանութ եկած էին, և ոստիկանութիւնը զանոնք խիստ հարցաքննութեան մը ենթարկելով, ամէն ինչ երեւան հանուեցաւ։

ԱՐՄՏԻՔԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ.—Սէլանիկի Ասըր Թերթը նոյն քաղաքի առեւտր. արտասովոր գործունէութեան վրայ խօսելով, կ'այպանէ տարրքը կարգ մը վաճառականներու որք երկրին ներսերէն մեծ քանակութեամբ արտասահման ղրկելու համար եկած արմտիքները կ'խառնեն։ Այս խարդախութիւններն անցեալ տարի մեծ համեմատութիւններ առեր են. վաճառականները կ'թրջեն բերքերն և հող կ'խառնեն մէջը, անոնց ծանրութիւնն աւելցնելու համար։ Աւելորդ է ըսել թէ տարկա ո'րքան կ'վնասէ երկրին արտածման վաճառականութեան։ Արմտիք գնող վաճառականներն ապրանքն Եւրոպա ղրկելէ առաջ լուալ կուտան, բայց տարկա կատարելապէս կերպով ետղի չունենար։ Ուստի վերոյիշեալ Թերթը կ'առաջարկէ խիստ միջոցներ ի գործ դնել խարդախողներուն դէմ։

ԼԱՏԻՆԱՑ Մեռելոց Տօն ըլլալուն առթիւ, երէկ խուռն բազմութիւն հաւաքուած էր Ֆէրիգէօյի Լատինաց գերեզմանատան մէջ։ Կէս օրէն վերջ հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ։ Պապական Նուիրակ Տ. Թօչի Բօրչէլլի պատարագեց չուրջն ունենալով բազմաթիւ եկեղեցականներ։ Ցեղոյ հանդիսաւոր Թափօրով պատեցաւ գերեզմանատան չուրջը։

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՍՈՍԿԱԼԻ ՏՐԱՄ ՄԸ տեղի ունեցաւ վերջերս Գալիպէյի մէջ։ Տէմիթրիոս Աթանասիու անուն Լիպէնցի Յոյն մը, որ երկար ատենէ ի վեր հոն հաստատուած է, մէկ քանի ամիս առաջ ամուսնացած էր Լէցրօցի աղջկան մը հետ։ Սկիզբներն համեմատաբար ապրեցան, բայց ամուսնութեան երկրորդ ամսուն իսկ այդ համերաշխութիւնը դադրեցաւ, և նախանձու կռիւներ սկսան այր և կնոջ միջեւ։ Իրիկուն մը ամուսինն այն աստիճան զայրացաւ որ կնոջը թեւէն բռնելով, պատուհանէն վար փողոց նետեց, և անոր ետևէն ինք ալ նետուեցաւ պատուհանէն մէջ։ Խեղճ կինն անմիջապէս մեռաւ։ Գալով ամուսնին, ծանրապէս վիրաւորուելով հիւանդանոց տարուեցաւ։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.—Անցեալներն երկրաշարժ պատահեր է ի Սէրէզ, եւ տան մը մէջ լամբար մը չրջելով, հրդեհ յառաջ եկեր ու նոյն տունն ամբողջովին այրեր է։—Երկրաշարժի ընցումներ զգացուեր են Տէմիր Հիսարի, Տրամայի, Սարը Շապանի, Բրիչթինայի, Գոմանովայի, Միտիլլիի և Իզմիրի մէջ։

ՔՍԱՆԿԱՃԱՏՆԵՐԸ.— Նիքոլա անուն մէկն առջի գիշեր Քէմէր Ալթըէ անցած ատեն, քսանկաճատներ գողցան անոր Թաշկինակը, որ կ'պարունակէր 8 քըլմիջ և 1 անգլ. ոսկի։ Ոստիկանք մօտակայ սրճարանի մը մէջ գտան Թաշկինակը՝ պարապ, և ձերբակալեցին մէկ քանի կասկածելի մարդիկ։—Թէփէ պաշի, Գալիպոլսոն փողոց, քսանկաճատներ չորթեցին կնոջ մը ոսկի ժամացոյցը։

ԴԱԴԱՐՈՒՄ.— Իզմիրի մէջ հրատարակուող Էմէրէյթէօ լրագիրը կանոնի հակառակ գործած ըլլալով, անպայման ժամանակաւ դադարման դատապարտուեցաւ։

ԶԵՂԾ ՊԱՇՏՕՆԵԱՅ.— Պատրկէքի մարդահամարի պաշտօնեայ Նաման էֆ. զեղծած ըլլալով, պաշտօնանկ եղաւ և դատի ենթարկուեցաւ։

ԱՐԿԱԾ.—Կոռոթեան վաճառատան գործակատարներէն Պօղոս անուն մէկն առջի օր Պոլսոյ քարափէն չոգենաւ ապրանք բեռցուցած ատեն ծովը ինկաւ, և հազիւ անմիջական օգնութեանց չնորհիւ ազատուեցաւ։

—Երէկ առաւօտ, Մեծ Կղզիէն կամուրջ եկող Մահռուսէի չոգենաւերէն մէկուն կաթսան Ֆէնէր Պահչէի բացերը վնասի մը ենթարկուելով, ամբողջ չոգենաւը տաք չոգիով չրջապատուեցաւ, ահուդողի մատնելով ուղեւորները. բարեբախտաբար առանց ո և է պատահարի, չոգենաւը կրցաւ հասնիլ կամուրջ, հարկ եղած նորոգութիւնն ըլլալէ վերջ։

ՑՈՐԵՆ.—Այսօր հասան 42 վագոն Անատոլուէ. Րումելիէ։— Գիները են. —Անատոլու ոգիտակ ցորեն Էքսթրա 43—44 փր. օխան։ A 43—43, B 41—42, խառն 36—38. Կարծր Անատոլու 42 1/2—44. Էքսթրա 45—46. Կակուղ Րումելի —, Կարծր Րումելի —, Կակուղ Րուսմանիա 42—43.

Ց. Թ. ՀԻՆԳԼԵԱՆԻ ԴԱՍԱԳԻՐՔԵՐԸ ՈՐՈՆՔ ԵՆ՝

1. Méthode directe, Ա. ԳԻՐՔ, 3 ղրչ.
2. Méthode directe, Բ. ԳԻՐՔ, 5 »
3. Méthode directe, Գ. ԳԻՐՔ, 6 »
4. ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ԵՂԱՆԱԿ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ։ Ա. ՏԱՐԻ, 5 ղչ.
5. ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ԵՂԱՆԱԿ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ Բ. ՏԱՐԻ, 6 ղչ.

Մէջս դրուած նկատմամբ [illegible] բոլոր գրավաճառաց քով։ Խաբուած են տեղացի ու գաւառացի բոլոր այն յաճախորդները՝ որոնց, չարաչահութեան նպատակաւ, ըսուած է թէ լիչեալ դասագրոց այս ինչ հատորն սպառած է։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար կարելի է դիմել Աւետիսեան Եղբարց վաճառատունը, Սթամպոլ, Էմնի Ճամի ճաքուքէսի, Թիւ 37։ 16—14

ԶՄՌԱՆ ՀԱՄԱՐ Անգլիական և Գաղղիական Ընտիր կերպասներ.—Անոնք որ ձմռան համար բարոքսիւ, բալթօ, ըտինկօթ, սմօքինկ, քօստիւմ, տափատ, բաճկոն, ժիլէ, և այլն. չինել տալու պէտք ունին, լաւ կ'ընեն եթէ այցելեն Ղալաթիա, ԽԱՎԵԱՐ ԽԱՆ, ԹԻՒ 83, ուր պիտի գտանեն բոլոր այս զգեստեղէնաց համար քաջայարմար անգլ. և գաղղիական ընտիր կերպասներ ամէն տեսակ, որոցմէ գոհ պիտի մնան մեծապէս։

26—6 Գ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

ՔՐՈՆԻԿ ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

Մայրաքաղաքիս ռուսական դեսպանատունը Պատրիարքարան ծանուցեր է թէ ռուսական կառավարութիւնն ո և է դիտողութիւն չունի Պատրիարքարանէ նշանակուած չորս Առաջնորդներու յէջմիածին ուղեւորելուն՝ Եպիսկոպոսանալու համար Ամենայն Հայոց Հայրապետէն։ Այս Առաջնորդներն են Տ.Տ. Եղիչէ Դուրեանեան, Եզեկիել Արչակունի, Զաւէն Տէր Եղիայեան և Սմբատ Սաաթէթեան Մ. վարդապետները։

—Ս. Պատրիարք Հայրը, ընկերակցութեամբ Ա. Գործակատար Արիս էֆ. Ֆէսճեանի, երէկ Բ.Դուռն երթալով, տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ—Եպարքոսին հետ։

—Երուսաղէմի Պատր. Փոխանորդ Տ. Եղիչէ Մ. Վրդ. երէկ այցելեց Տէֆթերհանէի վերատեսուչ Բարձր. Զիյա փաչայի որ պատուով ընդունեց զինք. չնորհակալութիւն յայտնեց Տ.Յարութիւն Ս. Պատրիարքին բարեհներուն համար, և խոստացաւ վանքին կալուածական գործերուն մէջ հարկ եղած դիւրութիւնը տալ։— Տ. Եղիչէ Մ. Վ. ընկերակցութեամբ Տ. Աւրթատակէս վրդ. Խաչատուրեանի, այցելեց Հապէչ պատուիրակ Զօր. Մաչաչայի, որ սիրալիր ընդունելութիւն մ'ըրաւ։ Զօր. Մաչաչա Երուսաղէմ այցելութեան առթիւ ծանօթացած էր Ժառանգաւորաց Վարժարանի նախկին Տեսչին։

—Պայազիտի նորընտիր կառավարիչ Վահմ. Ահմէտ փաչա Սեպտ. 28ին Գաբաքիլիսէ հասեր է, ուր կ'գտնուէր առաջն. տեղապահ Տ. Էմմանուէլ Վ. Պալեան, որուն հետ տեսակցութիւն մ'ունեցեր է։

—Կալացի (Ռումանիա) Տ. Ղեւոնդ քհ. Փափազեան արտօնութիւն խնդրած է Պատրիարքարանէ այլուր փոխադրուելու, յայտնելով իր կարօտ վիճակը։

—Գալիօբի անուն Յոյն աղջիկ մը երէկ Ազգ. Պատրիարքարան ներկայացաւ ու փափաք յայտնեց Հայ Եկեղեցին ընդունելու։ Պիտի ամուսնանայ Հայ երիտասարդի մը հետ։

—Պանտըրմա— Պալըքէսիրի նորընտիր Առաջն. Տեղապահ Տ. Կարապետ Ծ. Վ. Մազըլմեան, պատասխանելով Պատրիարքական պաշտօնագրին, որ կ'ծանուցանէր իր անուանումը, չնորհակալութիւն յայտնած է ու խոստացած է ցոյց տրուած վստահութիւնն արդարացնել։

—Երուսաղէմի Ս. Պատրիարքը իր մեծաւոր լուսանկարը, որ կ'կրէ ձեռագիր ստորագրութիւնը, նուիրած է Արիս էֆ. Ֆէսճեանի։

— Ս. Հայրապետը Պատրիարքարան ուղղած կոնդակաւ մը կ'տեղեկացնէ թէ ուչադրութեան առնելով Աֆ. Գարահիսարցի Ստեփան Մելքոնեանի և կնոջ Մարիամ Եսայեանի ամուսնական խնդրոյն տեղեկագիրը՝ որ Իզմիրի Կրօնական Ժողովոյ քննութեան վրայ պատրաստուած էր, լուծեր է անոնց պսակը, և արտօներ է կինը վերստին ամուսնանալու Սեդրաք Էգնոեանի հետ, և գրկեր է այդ իրաւունքէն այրը՝ որ չէր խղճացած ոչ միայն իր կինն և զաւակները լքելու, այլ և ուզած էր իր կնոջ պատուին ալ վնասել։

—Իզմիրի Քաղաքական Ժողովն որոշած է կանոնաց Ցանձնաժողով մը կազմել հանգստեան [illegible] հայթայթելու համար Ազգ. Հիւանդանոցին 500 ոսկիի բացը. իր Ժողովոյ նախագահին յանձնած է բարձրագիր տիկիններու հետ բանակցելու և անոնցմէ Ցանձնաժողով մը կազմելու գործը։

—Տնտեսական Խորհրդոյ վերջին նստին որոշումները. —Գնալը կղզիի Թաղ. Խորհուրդին մէկ գրոյն վրայ ուչադրութեան առաւ տեղւոյն Ազգ. գերեզմանատան որմափակման խնդիրը, և ընդունելի գտնելով Թաղ. Խորհրդոյ առաջ բերած տեսութիւնները, որոչեց խնդրել Ս. Պատրիարքէն որ հաճի չքարեւորն տնօրինել նոյն գերեզմանատանը նուիրահաւաքութեամբ որմափակելու համար։—Եէնիգաւուի Թաղ. Խորհուրդը հաղորդած էր ըստ օրինի եկեղեցւոյ անուամբ 1905—1906 տարեչրջանին մատակարարութեան ելմտացոյցը՝ ի վաւերացումն։ Խորհուրդն ինչ ինչ մասերը լուսաբանութեան կարօտ գտնելով, յանձնեց ելմտացոյցը ետ դարձնել. համաձայն բնականին ի նախաքննութիւն և ի տեղեկագրութիւն։ — Բէյրայի Թաղ. Խորհուրդը Տօլապտերէի Արչակունեան վարժարանի վերաչինութեան յատակագիծը ներկայացուած էր Խորհրդոյ, ի տնօրինութիւն. Խորհուրդն որոչեց յանձնարարել նոյն Թաղ. Խորհրդոյ, որ այդ յատակագիծն առաջին մասը կազմող ծախսուց մանրամասնութեան տեղեկագիրն ևս ղրկէ։ —Շապին Գարահիսարի Թեմակալ դիւղի Ս. Գէորգ վանուց և եկեղեցւոյ վերաբերեալ եկեղեցական զգեստուց վաճառման մասին վիճակին առաջնորդարանին կողմէ ուղղեալ գրութիւնն ուչադրութեան առնելով, որոչուեցաւ հնացեալներ հրաւիրել Խորհրդոյ յառաջիկայ նստին, նոյն զգեստներն անոնց գնահատման ենթարկելու և արդիւնքն համաձայն զարժանն տնօրինելու համար վաճառման մասին։ —Խորհուրդն անոնցմէ զատ զբաղեցաւ Կեսարիոյ Թալաս գիւղի և Արապկիրի և Ալէմ Տաղի եկեղեցեաց և Սկիւտարի Աղքատախնամի վերաբերեալ կալուածական, հաչուեական և նորոգութեանց վերաբերեալ խնդիրներով։

—Ս. Եկեղեցւոյս քահանայական դասուն և Թաղ. Խորհրդոյ բաղձանօք, Թանգիօ քարոզիչ Գեր. Տ. Հմայեակ Եպսկ. Դիմաքսեան հանդերձեալ է Ս. Պատարագ մատուցանել յառաջիկայ կիրակի (Հոկտ.23), ի հանգիստ հոգւոյ բարեյիչատակ Մհս.ի Գրիգոր էֆ. Գարակէօզեանի, և յետ Ս. Պատարագի պաշտօն պիտի կատարուի ի յիչատակ կենդանեաց և ննջեցելոց նոյն բարեհամբաւ գերդաստանին։—Սկզբնաւորութիւն ժամերգութեանց ժամ 2 (Ը. Թ.), Ս. Պատարագ՝ 4։ (Կնք. Թաղ. Խորհրդոյ)

Բերա, Հոկտ. 21

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐԵՐ

ՆԱՍԻՈՆԱԼԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

ՊԵՐԼԻՆ, Նոյ. 1.—Սերգիոս Թագաւոր այցելեց Իշխան Պիւլովի եւ իրիկուան մեկնեցաւ, սիրալիր հրաժեշտ առնելէ վերջ Կայսրէն, գահաժառանգէն եւ կայսերական իշխաններէն։

—Իշխան Պիւլով հացկերոյթ տուաւ ի պատիւ Սերգիոս Թագաւորին։ Ներկայ էին Կայսրը, պալատական պաշտօնատարներ և քաղաքագէտներ։ —Անհիմն է իտալական Թերթի մը այն լուրը թէ Պիւլով իշխան մօտերս պիտի տեսակցի Մ. Դիթօնիի և Կոմս Կոլուխովսքիի հետ։

ՃԵՆՈՎԱ, 2.—Մանր արկած մը պատահեցաւ նաւահանգստին մէջ։ Իտալական Կոլէկոլէ յածանաւուն մէկ չոգենաւակը թաղխեցաւ Մաքի Թիբէլը չոգենաւուն։ Շոգեմակոյկն ընկղմեցաւ. երեք սպայ խեղդուեցան, և մէկ քանի հոգի վիրաւորուեցան։

ԹՕՔԻՕ, 2.—Ճաբոնական կառավարութիւնն որոշեց ազատ Թողուլ Սեպտ. 5էն վերջ գերի բռնուած առեւտրական չոգենաւերը։

ԼՈՆՏՈՆ, 3.—Կառավարութեան կողմէ հրահանգ տրուեցաւ Բեքինի անգլ. դեսպանին որ օտար տէրութեանց դեսպաններուն հետ խորհրդակցի Զիլիի չինական նահանգին մէջ երկաթուղիի գիծը պաշտպանող զօրքերն ետ քաչելու միջոցներուն վրայ։

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ, 2.—Փոխառութեան վրայ բանակցութիւն կատարելու համար Ռուսիա գտնուող օտար դրամատէրք մեկնեցան խոստանալով 1 միլիառ մարք փոխ տալ ռուս կառավարութեան. որու 700 միլիոն մարքը պիտի գործածուի հատուցանելու պատերազմի միջոցին կարճաւուր պայմանաժամով եղած փոխառութիւնը, Ռուսիա վերադարձնելու մանչուրեան բանակը, և պատերազմին առթիւ ըլլալիք ծախքերու համար։

ՍԱՅԿՈՆ, 1.—Օէյ և Օյօլա ռուս յածանաւերը, որ Մանիլա ապաստանած էին, հոս հասան։ Առաջինին մէջ կ'գտնուի ծովակալ Էնքուիսդ։

ՊՈՒՔՐԷՇ, 2.— Երէկ առեւտրական դաչնագիր մը ստորագրուեցաւ Անգլիոյ և Ռումանիոյ միջև, ամէնէն նպաստաւոր ազգի իրաւանց հիման վրայ։

ՄԻԿԱՏՕԻՆ ծննդեան տարեդարձին առթիւ այսօր մեծ հանդէսներ կ'ըլլան Թօքիոյի մէջ։ Այս առթիւ դրօշազարդուած է ճաբոնական Նաքամուրա և Ընկ. վաճառատունն ի Բերա։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմանեան Միացեալ	Օ. Ո.	97 29
Ամէնէն բարձր գին	»	97 34
Ամէնէն վար գին	»	97 20
Րումելիի երկաթուղի	Ֆր.	131 75
Ամէնէն բարձր գին	»	132 —
Ամէնէն վար գին	»	131 75
Թրամվայ	»	71 —

ԲԱՑՈՒՄ, 21 Հոկտ.

Օսմ. Միացեալ	Օ. Ո.	97 29
» » ժամ 4ին		97 29
Րումելիի երկաթուղի	Ֆր.	131 75
» » ժամ 4ին		131 75
Ռէժիի		17 05
Եգիպ. Քրէտի Ֆոնսիէ Ա.	»	311 —
» » » Բ.	»	270 50
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	505 —
Անատօլուի երկ. պրոթ.	»	512 —
Սէրի Բ. » »		510 —
Անատօլուի » բժնթղ.	Ա. Ո.	16 07½
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	»	3 85
Թրամվէյ բաժնեթուղթ	Ղրչ.	735 —
» Ժուիսանս	»	250 —
» պարտաթուղթ	»	494 —
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.	»	244 —
Պալիա Քարաայտըն	»	640 —
Պանք տը Սալոնիք	»	175 —
Քարաասու	»	116 —
Թրամվայ	»	70 50
Քարափ Իզմիրի	»	595 —
Հելլենական 5% 1891	»	262 —
Բաժնեթուղթ Լաւրիոնի	»	53 50
Հելլ. պարգև. Թուղթ	»	431 —
» » » Բ.	Օ. Ո.	4 06

Թէմպէքի բաժնեթուղթ A	Ֆր.	27 —
» » B	»	18 —
» պարտաթուղթ	»	494 —
Շիրքէթի Խայրիէ	Օ. Ո.	35 —

ՍԹԻԼԱՆՑ

Օսմ. Միաց. 1 օրուան	Օ. Ո.	2.10	1.70
» » 3 »	»	4.85	—
Րումելիի երկաթուղի	Ֆր.	2 —	—

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

	Վաճառում	Գնում
Լոնտոն 3 ամիս	110 35	109 25
» չէք	110 05	109 25
Բարիզ 3 ամիս	22 73¾	22 93¾
» չէք	22 83	22 93
Պերլին մարք	18 57	18 67
Վիեննա քուրօն	21 84	21 94

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՆԵՐ

Անգլիական ոսկի	Ղրչ.	109 31
20 ֆրանքնոց	»	87 14
20 մարքնոց	»	106 30
Բոլ Իմբէրիալ	»	91 10
Քրիմիջ	»	51 04
Մեճիտիէ արծաթ	»	107 25
Պէշլիք	»	103 30
Մեթալիք	»	103 10
Րուպլ Թղթադրամ	»	8 64

Անտրէ Ա. Անտրէուեա, Ղալաթիա.

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, Նոյմ. 2

Օսմ. Միաց. բաց.	Անգլ. Ո.		89 37
» » գոց.	»	»	89 50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	»	14 50
Եգիպտական Միացեալ	»	»	104 Գ.Կ.
Անգլ. Քոնսոլիտէ	»	»	88 63
Հելլենական Ռանդ 1881	»	»	41 50
» Մոնոբոլ	»	»	52 75
Պուլկար. փոխառութ. 1892		»	101 —
Թրանսվալ	»	»	2 75
Ճաբոնական 4%		»	91 87
Ռուսական			91 25
Փոխան. Բարիզի վրայ		»	25 36¼
Դրամազեղչ		»	4 —

ԲԱՐԻԶ, Նոյմ. 2

Օսմ. Միացեալ բաց.		90 65
» » գոց.		90 72
Րումելիի երկաթուղի	Ֆր.	133 50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	605 —
Ռէժիի բաժնեթուղթ	»	392 —
Օսմ.Մաքս. Նոր փոխառ. 4%	»	481 —
Ֆրանս. Ռանդ 3%	»	99 95
Քրէտի Լիոնէ	»	1143 —
Պանք տը Բարի	»	1586 —
Ռուսական		90 07
Թրանսվալ		71 50
Փոխառ. Գաստալա 1895	»	486 —
Սպանիական արտաքին	»	92 67
Իտալական Ռանդ	»	105 50
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 140
Դրամազեղչ Ֆրանս. Պանքայի		3 —

ՊԵՐԼԻՆ, Նոյմ. 2

Օսմ. Միացեալ		90 10
Ջենարանի փոխառութիւն 1903		88 40
Անատօլուի Երկ. պարտթ.	Մարք	102 50
» » բաժնթ. 60%	»	118 60
Ռուսական 4%	»	89 40
Րումելիի երկաթուղիի	»	136 75
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամիս	»	20 245
Դրամազեղչ		5

ՎԻԵՆՆԱ, Նոյմ. 2

Րումելիի երկաթուղի	Մարք	145 50
Օսմ. Ռէժի	»	366 —
Փոխան. Բարիզի վրայ	Քուրօն	95 61
» Լոնտոնի վրայ	»	240 30
Դրամազեղչ		4 ½

ԱՆԳԼԻՈՅ ՊԱՆՔԱՅԻՆ չաբաթական հաշուեկչիռէն կ'երեւայ թէ մետաղադրամի պակսած է 414,000, առեւտրական Թուղթերը աւելցած են 774,000, և պանքատոմսերու պահեստը աւելցած է 1,005,000, որով պահեստից համեմատութիւնն է 38.50%։

ԱՊԱՌԻԿ
ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ ՉԱՓՈՎ ՎՐԱՅ
ՀԱՆԴԵՐՁՆԵՂԷՆՔ
ՉԱՓՈՎ ՎՐԱՅ ԶԳԵՍՏՈՒՑ ՃԱՄԱՐ ՆՈՐ ԵՒ ԱՆՄՐՑԵԼԻ ՁԵՒՈՎ
8 ԱՄԻՍ ՊԱՅՄԱՆԱԺԱՄ 8
ԱՌԱՆՑ ԿԱՆԽԱՎՃԱՐԻ
ՏՈՒԿՈՒՆ, ՆՈՐԱՁԵՒ ԵՒ ԱԺԱՆ
"ԿԱՐՄԻՐ ԱՔԼՈՐ"
71 ԹԱՐԱԳՃԸԼԱՐ 71 120—32
299 ՄԱՀՄՈՒՏ ՓԱՇԱ 299

ԷՄՆԻՅԷԹ ՍԱՆՏՈՒՂԸ ԷՄԼԱՔ ՖԻՐՈՒԽԹԸ ԻԼԱՆԸ

Պէտէլի Մուգատտէր	Մուգատտէրի Նումէրոսու	Սէհիֆ	Էսամ
57,500	11407	310	Ահմէտ Միրահմէթ պէյ

Պէյլէրպէյինտէ Սթավրոզաա տրապա ճատտէսինտէ վէրհաւմ Մինէր փաշանըն քէօշկիւ ճիվարընտա 3 նումէրօլը 393 արշուն արսա իւզէրինէ մէպնի ակչաբ գըսմէն իքի վէ գըսմէն իւչ գաթթան իպարէթ օն պէչ օտա, պիր մաթպախ, պիր սահրընճ, պիր պօստան գույուսու վէ եէտի տէօնիւմ պէյնէիզ արզըն պաղչէ վէ միւշթէմիլաթը սաիրէյի հավի էպնիյէսի միւլք ղէմինի մուզաթթասընը պիր պապ քէօշկիւն թէմամը.

7,500	7081	303	Ճէմալ հանըմ

Պէյլէրպէյինտէ Սթավրոզաա Աղէվիյէ սօգաղընտա վէրհաւմ Մինէր փաշանըն քէօշկիւ ճիվարընտա 2,024 արշունտան իպարէթ մուզաթթասընը պիր գըթա պաղ միւլքին թէմամը.

Պալատէ ճինս վէ նէվիյլէ մէվգը վէ միւշթէմիլաթը մուհարրէր վէ հիզալարընտա մուհարրէր ֆիյաթլար իլէ Թալիպլէրի էօհտէսինտէ Թէզգէրրուր իտէրէք, մուվագգաթ գարարդատտէլէրի քէչիտէ գըլընտըղը ռազամէձէ իլան օլունան էմլաքը մէզկուրէնէն 31 կիւն միւտտէթլէ իլանըթը չէհրը հալին Նիէրմի տէօրտիւնճիւ բազար իրթէսի կիւնիւ խիթամ պուլաճաղընտան գարարը գաթիլէրի քէչիտէ գըլընաճաղը ճիհէթլէ էմլաքը մէզքիւրէյէ ալիգատէ պէչ գամմլիյէ Թալիփ օլանլարըն վէ Թէձաիրը մուամէլէ իթմէք իսթէյէն մէթառունլարըն էէվմը մէզքիւրտէ Էմնիյէթ Սանտըղընտա հազըր պուլունմալարը լիւզումը իլան օլունուր.

* * *

30,100	3,214	304	Մարիկօ գադըն

Գուզկունճուգտա Գօյու օղլու սօգաղընտա 72 նումէրօլը ակիզ էլլի եէտի պուչուգ արշուն արսա իւզէրինէ մէպնի տէօրթ գաթթան իպարէթ եէտի օտա իքի սօֆա պիր տահրընճ վէ օն արշուն արալըք մահալլի վէ միւշթէմիլաթը սաիրէյի հավի էպնիյէսի միւլք ղէմինի մուզաթթասընը պիր պապ խանէնին թէմամը.

Պալատէ ճինս վէ նէվիյլէ մէվգը վէ միւշթէմիլաթը մուհարրէր խանէ հիզալարընտա կէօսթէրիլէն ֆիյաթլա Թալիպի էօհտէսինտէ Թէզգէրրուր իտէրէք մուվագգաթ գարարդատտէսի քէչիտէ գըլընմըշ օլտուղընտան, Թարիխը իլանտան իթիպարէն 30 կիւն զարֆընտա ալիգատէ պէչ գամմ իլէ Թալիպ օլանլարըն վէ Թէձաիրը մուամէլէ իթմէք իսթէյէն մէթառունլարըն Էմնիյէթ Սանտըղընտա միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր.

Ֆի 20 Թէշրինի էվվէլ 321

ՀՕԴԵՇԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՕՐԹԷ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 17,161,298
ՀԱՍՈՅԹ 1904 ՏԱՐԻՈՅ 3,688,929

ՆՕՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 6,673,032
ՀԱՍՈՅԹ 1904 ՏԱՐԻՈՅ 1,500,600

Ընկերութիւնքս իրենց ունեցած հսկայ դրամագլուխ, ահագին պահեստի գումար ու նկամուտներով ապահովողաց բացարձակ վստահութիւն կ'ընծայեն և իրենց միջոցաւ Կ. Պոլսոյ Ընդհ. Գործակալութեան միջոցաւ կ'ստանձնեն հրդեհի դէմ ծածկագումար ապահովութիւններ չէնքերու, կարասեաց, ապրանաց եւ ն. ի վրայ ԽԻՍՏ ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ԳՆՈՎ ԵՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ, թէ՛ մայրաքաղաքիս եւ թէ գիւղօրէից ու գաւառաց մէջ։
ՎՆԱՍՈՒՑ ՎՃԱՐՄՈՒՆՔ ԱՄԵՆԱՅՆ ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԱՏԱՁԵՌՆՕՐԷՆ Կ'ԿԱՏԱՐՈՒԻՆ, որոյ ապացոյց մինչեւ այժմ միայն հրդեհի վնասուց համար վճարուած գումարը 44,000,000 անգլ. ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
«ՄԱՐԻԹԱՅՄ»

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 180,000

Ընկերութիւնը յաջողութեամբ և առատաձեռնութեամբ մէջ բեռցուած ապրանքներն ու դրամատրափներն, ինչպէս նաև ամենաբեռ Թղթատարով ուղարկուած ինչքերը խիստ չափաւոր և յօգտակար պայմաններով կ'ապահովագրէ։

Յարգոյ հասարակութիւնն կ'հրաւիրուի իրենց անձնական շահուց պաշտպանութեան համար դիմել առ ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԿԱԼ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ՝ Կալաթա, Մէհմէտ Ալի Փաշա Խան։ 50—47

**ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԻՍ ԵՒ ԳԱՒԱՌԱՅԻՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ԿԵԴՐՈՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱԶԴԵՑԻԿ ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐՆԵՐ ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ.—Օսմ. Հանրային Պարտուց Վարչութեան Թղթակալ հասոյթներու Ընդհ. Տնօրէնութիւնը պատիւ ունի ծանուցանելու որ Իզմիրի Համիտիյէ յոգնեւտային ընկերութիւնը հատուցած ըլլալով դրոշմատուրքի բիրաքանչիւրը 50 օսմ. ոսկիեաց 1000 բաժնեթուղթերու (որոցմէ 980ը՝ —թիւ 1էն մինչ 980 — հրապարակ հանուած են), այդ արժեթուղթերէն ունեցողները զանոնք միայն Պալըգհանէի Տեսչութեան՝ դրոշմատուրքի դիւանը պարտին ներկայացնել, ուր դրոշմելու կանոնական ձեւակերպութիւնները պիտի կատարուին առանց ո և է ծախքի։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

15/28 Հոկտ. 1905/1321 3—3

ԽԱՉԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՐ ՇԱՀԱՆԷ

Ալէտ սոֆ մուշամպա՝ պէհէրի 110 ղրուշ. Սոֆ մուշամպա եաղմուրլըգ՝ 78 ղրշ.. Բարլագ մուշամպա եաղմուրլըգ՝ 67 ղրշ. (Մէճիտիյէ 20 ղրուշատ)։

Խաչինէի Խասսար Շահանէէն միւսպյեա օյունտձագ մուշամպա եաղմուրլըգ պալտօէ հիզալէրինէ մուբաչգամ փիյաթլա Թալիպի էօհաէսինտէ օլուպ մանը հալը բուժինէն 22նճի ճուման իրթէսի կեչինինէ գատար հիւզմէ իւչ Թէնզիլի պէիգապուլ էէվմը մէզքիւրտէ ինալէի գաթիյէսի իճրա գըլընաճաղընտան Թէնզիլիյէէ իթթիլա Թալիպ օլանլարըն Թէէմինաթ աչէսի վէ եա միւթէպէր քէֆալէթնամէյի միւսթասհիպէն նիհալէթ ատաթ ծնա գատար Խաչինէի ճէլիլէի միւշտէրիէյհաեա կէլմէլէրի։

Յի 17 Թըլըրէ էվվէլ 321 3—3

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐՈՒՆ ԱԶԲԸ ԼՈՅՍ

ԴԵՂԵՐՆ ԱՆՈՐԺԱՀԱՄ ԿԱԶԼՕԶԻ ՎԵՐԱԾՈՒԱԾ

Բարիզի Լը Բէրտրիէլ (Le Perdriel գործարանը կազէօզի վերածած է բազմաթիւ դեղեր, որոնք հանրածանօթ են էֆֆէրվէսան (effervescent) փրփրացող, եռացող անուամբ։ Այս էֆֆէրվէսան դեղերը կազէօզի նման կ'եռան, կ'փրփրին ջուրին մէջ և կատարելապէս կ'հալին զորս հիւանդները կ'խմեն իբր օշարակ, առանց զզուանք կամ լեղի համ զգալու։ ԷՖՖԷՐՎԷՍԱՆ դրութեամբ դեղերն իրենց բնական ազդեցութիւնը լիուլի կ'պահեն եւ յուսով կ'ազդեն հիւանդին վրայ։ Լը Բէռտրիէլի կազէօզի (էֆֆէրվէսան) վերածած բազմաթիւ դեղերուն գլխաւորներն հետեւեալներն են.

Աւազի, քարի և լեարդի (գարաՊենդօթ դը Լիթին) հիւանդութեանց և ալպիւմինի համար։

Կաթուածի, հինցած յօդացաւի Բոռագին դը Լիթին] (ռոմաթիզմա) և այս կարգի հիւանդութեանց համար։

Ցօղախտի և ոսկրներու, գլխու Սալիսիլադ դը Լիթին] ցաւերուն և ռօմաթիզմներուն համար։

Ամէն կարգի ջղային հիւանդութեանց կլիսերօֆօսֆադ դը Լիթին] Թեանց տկարութեան և դժուարամիզութեան համար։

Հինցած տենդի, ջերմի (սըթմա) Անթիփիրին էֆֆէրվէսան] և կէս գլխու ցաւի համար։

Լը Բէրտրիէլի էֆֆէրվէսան դեղերը Վիշիի, Բօնթրէքսէվիլի և Վիթէլի հանքային ջուրերուն տեղը կ'բռնեն կատարելապէս և առանցմէ շատ աւելի ազդու, անսրժահամ և մարսելուցիչ են։

Լը Բէրտրիէլի էֆֆէրվէսան դեղերը կը ծախուին ամէն մեծ դեղարաններու եւ վաճառանոցներու մէջ։ 50—22

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԱՄԵՆԱՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԱԿԱՐԵՒՈՐ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ջոտ փոխադարձ հիմնեալ 1845 ի

1902 Յունուար 1 ին երաշխաւորեալ գոյքն՝ Ֆր. 1,506,000,000.

1901ին ապահովագրեալներուն եղած փոխատուութիւնք՝ Ֆր. 34,000,000.

ԼԱ ՆԻՒ—ԵՈՐՔ 600,000 էն աւելի ապահովագրեալ ունի, որք կ'կազմեն Ընկերութիւնը, և որոց կ'պատկանի բոլոր շահերն։ 1901ին ապահովագրեալոց վճարուած շահաբաժիններու գումարը՝ Ֆր. 17,500,000.

ԼԱ ՆԻՒ—ԵՈՐՔի տիեզերական բուլիսը մինչեւ հիմա ուրիշ որ և է ընկերութենէ մը յանձնուած քաղաքացի աւելի անկաշկանդ և շահաւոր պայման նոգարութիւնն է, յանձնուած օրէ, ակնալ անվիճելի է, ըլլայ դրադարձեալ ծամբորդութեան, ժահուան տեսակներուն և պատճառին, անձնապաշտութեան և մինչեւ իսկ պատերազմի առթիւ։ Տիեզերական բուլիսը կ'երաշխաւորէ փոխատուութիւններ երկու տարի ապահովագրէն վճարելէ յետոյ առանց յետադարձ ապահովագրին հաշուէն առնելու, այս փոխատուութեանց գումարներն զատ զատ նշանակուած են բուլիսին մէջ. 30 օր պայմանաժամ ընտրութիւնն վճարման համար առանց տոկոսի, վճարումները դադրեցնելէն մինչեւ 5 տարի վերստին շարունակելու ասանձնաշնորհումն յետաձգելով ապահովագրինները 5 առ 100 տոկոսով հանդերձ վճարելով, մէկ տարեկան քննելէ յետոյ իրաւունք կտրուած չկայ։ Ապահովագրութեան երկարաձգումը բուլիսին մէջ նշանակուած ժամանակամիջոցի մը համար, այնպէս որ այդ ժամանակամիջոցին մէջ եթէ մահ պատահի, ապահովագրեալ գումարը կը հատուցանէ ամբողջութեամբ, առանց հաշուի առնելու անվճար մնացած ապահովագրինները։

ԼԱ ՆԻՒ—ԵՈՐՔ 4 առ 100 տոկոսաբեր պայման ալ ունի, որ այլապէս մէջ ցորդ ցանուած պայմաններէն մէկէն աւելի նպաստաւորն է, աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա

Ժ. ՄԻ. ՀՕՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Բանքէ—Պաղաքիւրիան

Ա. ՋՈՒՀԱՃԵԱՆ

Պոլիս, Հաւիթօլ խան

Վալվատա փողոց, Վիթալեա խան

Ղալաթիա 50—4

ՆԱՖԷԻ ԲԱՍԹԻԼՆ ՈՒ ՕՇԱՐԱԿԸ

Pâte et Sirop de Nafé

Աչնան և ձմրան եղանակներուն յաճախադէպ հազը, հարբուխը, ցնցղատապը, պռօնշիթն և խռչափողի յատուկ ամէն տեսակ հիւանդութիւնները բուժելու համար պէտք է գործածել ՆԱՖԷԻ ԲԱՍԹԻԼԸ կամ ՕՇԱՐԱԿԸ։

Նաֆէի Բասթիլն մասնաւորապէս կ'յանձնարարուի ՃԱՌԱԽՕՍՆԵՐՈՒՆ, քանի որ բասթիլներուն տափերը դիւրաւ կրնան պահուիլ գրպաններու մէջ։ Կիներ և աղջիկներ հաճոյքով կ'գործածեն զայն, իր քաղցր հոտին և ախորժելի համին համար։ Այս դեղը որ իր աժանութեանը համար ամէնուն դիւրամատչելի է, բացարձակապէս անվնաս է, երբ նոյն իսկ չափազանց գործածուի։ Մասնաւորապէս յանձնարարելի է ամէն անոնց, որոնք ձայնական գործարաններու հիւանդութենէ կ'տառապին։ Կ'ծախուի ամէն դեղարաններու եւ դեղի մթերանոցներու մէջ։ 44—4

Cognac Grec — Camba d'Athènes

ՀԻՆ ՔՕՆԵԱՔ ԳԻՆԻԻ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐԵԱԼ

ՀԵԼԼԷՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵՆԷՆ

Շիշին վրայ պահանջել հելլէն ելմտական պաշտօնատան պաշտօնական պանտրոլը։ 50—37

ՋՂԱՅԻՆ Է՞Ք

ԿԱՐԴԱՅԷ՛Ք, ՊԻՏԻ ԲԺՇԿՈՒԻՔ

Ամէնէն չնչին պատճառով շատ անգամ ջղային հիւանդութեան կ'ենթարկուի մարդ և եթէ կարեւորութիւն չտալով անփոյթ գտնուի ինքզինք դարմանել տալու, հիւանդութիւն աստիճանաբար կ'յառաջանայ և մինչեւ իսկ աղաղայ զառանցներուն կ'փոխանցուի։ Լուսնոտները, կաթուածահարներն և ուրիշ ջղային հիւանդութենէ տառապողներ, կամ այն է որ իրենց ծնողացմէ ժառանգած են սոսկալի հիւանդութիւնն և կամ հիւանդութեան նոր սկսած ատեն կարեւորութիւն չտալով անոր, իրենց այսօրուան դժբախտ վիճակին հասած են։

Ջղային հիւանդութեանց ամէն տեսակն ալ յուսով կ'բժշկուի, եթէ հիւանդը կանոնաւորապէս գործածէ ՎԱԼԷՐԻԱՆԱՏ ՏԸՄՕՆԵԱՔ ՏԸ ՊԻԷՐԼՕ անուն ալխաքեհաքեւյ դեղը։

Այս դեղ անվիճելապէս կ'հեռացնէ ջիղերն և ջղային հիւանդութեանց ամէն տեսակն արագ և վերջնականապէս կ'բժշկէ։ Անքնութիւնը, քնաշրջիկութիւնը, կէս գլխու ցաւը, անդամալուծութիւնը, խելագարութիւնը, բռնաքինասութիւնը, եսակաշ ալկոցըութիւնը, ցուսկտառութիւնը, դիւրագրգռութիւնը, ջղային հազը, սրտի բաբախումը, մարսելիքը, գլխապտոյտը կանոնաց սովորականէն անկանոնութիւնը, դժուարագրգռութիւնն ու ջղային հիւանդութեանց ամէն տեսակը կ'բժշկուին ՎԱԼԷՐԻԱՆԱՏ ՏԸՄՕՆԵԱՔ ՏԸ ՊԻԷՐԼՕ գործածելով։ Կեդծիքէն զգուշանալու համար կ'ծախուի ամէն մեծ գինէ դեղարաններու և դեղի մթերանոցներու մէջ, 50—46

ԸՆՏԻՐ ԼՈՒՑԿԻ

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ

Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնս պատիւ ունի ծանուցանել բարեսէր հասարակութեան թէ ի նպաստ Հիւանդանոցի լուցկի վաճառելու արտօնութիւն ստացած ըլլալով հրապարակ հանած է զայն, որ քիչ օրուան մէջ բաւական լաւ ընդունելութիւն գտած է։ Ուստի, կ'յանձնարարուի որ ամէն տան համար անհրաժեշտ հանդարտած իր տեսակին մէջ առաջին եղող սոյն լուցկին գործածել յօգուտ բազմակարօտ Հաստատութեանս, որոյ վաճառման կեդրոնատեղին է Պոլիս, Եէնի Ճամի փողոց, Շիրին խան Մարտիկ էֆ. Շիրինեանի վաճառատունը։

(Կ'նք Հոգաբարձութիւն)

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՑՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ

THE SINGER MANUFACTURING C°

Սինկէրի կարի մեքենաները զատ անգլ. պաղպաղ է չինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ ամենքան գնահատուած են որ ալեքսորհի ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, գործատեղիները ու կօշիկարները լոկ Սինկէրի մեքենաց սիրով են գործածողն։ Սինկէրի Ընկերութեան ցորդ 400է աւելի պատուոյ վկայականն և լաւագոյն տուած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Մասնաճիւղեր բաժանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կ'վաճառուին՝ Բերա, Շիշլի Ճամբայ, Ղալաթիա Սէրայի գինաց։

Բերա) Շիշլի Ճամբայ Գրն—Մարշէն գիծագ թիւ 343 և 363 գրկնտ

Ղալաթիա) Սինկէր Խան, Թրիեննէն Խան.
) Թրամվայի կայարանէն գէծագ.

Ստամպոլ) Սուլթան Համամ թիւ 2.
) Սուլթան Պայազիտ Թրամվէյի Սիհայիներն գիծագ թիւ 137

Սկիւտար, Ձորգի Պոյու, թիւ 120։

Կեղծիքէն զգուշանալու համար վերի նշանին ուշադրութիւն ընելու է Ընկերութեան կեդրոնական վաճառատունն կ'գտնուի Բերա, Շիշլի Ճամբայ, թիւ 343 և 363 կրկին, Ցիւղ Սպաւ Սարգիս Պէյի տունը։ 20—5

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

«ԷՇԵԱՆ ԱՅՆԻՒ» ՄԱՔՍԱՏԱՆ ԱՊՐԱՆԱՑ

ԹԻՒ 10, 24, 26 ԳԱԹԸՐՃԸՕՂԼՈՒ ԽԱՆ, ՍՈՒԼԹԱՆ—ՀԱՄԱՄ, ՍԹԱՄՊՈՒԼ

Կ'ծանուցուի յարգոյ հասարակութեան թէ Կ. Պոլսոյ մաքսատուններէ առնուած ի ստորեւ նշանակեալ Էշեան Այնիէ ապրանքներն խիստ աժան գիներով կ'ծախուին։

Մետաքսեայ կերպասներ և չարշաֆլըգ
Թաշիլ և բլիւզներ
Մետաքսեայ Թաշկինակներ
Զանազան կերպասք
Կանանց ժաքէթներ և քօրոէներ
Արանց պատրաստ հագուստ և կերպասներ
Տղայոց պատրաստ հագուստներ
Էլաստիք օտնամաններ
Էլաստիք վերարկուներ (մուշամպա)
Տանթէլ, քոռոէլա, ևն.։

Կօշակ
Արանց շապիկներ, Թանցներ և օձիքներ
Վզկապներ, Թաշկինակներ և գուլպաներ
Դրպանի, սալոնի և պատի ժամացոյցներ
Պզտիկ ջերմացներ
Ըմպելիք զանազան տեսակ
Կարի մեքենաներու առաջին գործարաններէ ապրանքներ եղող ձեռքի, ոտքի, գերձակի և կօշկակարի մեքենաներ զեղչեալ գիներով

Ինչպէս նաև զանազան տեսակ ապրանքներ եղանակին առթիւ կարճ ժամանակամիջոցի մէջ ձեռքէ հանել որոշուած ըլլալով, կ'ծանուցուի յարգոյ հասարակութեան թէ սոյն առիթէն օգտուելով, անգամ մը այցելեն վերոյիշեալ վաճառատունները, ապահով ըլլալով որ ուրիշ տեղեր պահանջուած գիներուն կէսը միայն պիտի վճարեն նոյն աւելի ընտիր ապրանաց համար։ 12—5

Ի՞ՆՉ ԿԸՐՑՆԵՄ ՏՂԵԿՍ

Տղաք երբ հինգ վեց ամսուան ըլլան մայրերը անոնց լաւ սննդառութիւն գտնելու հետամուտ կ'ըլլան, ինչ որ շատ բնական է. բայց որովհետև մայրական կաթը որչափ ալ առատ ու զօրաւոր ըլլայ, այլեւս անբաւական կ'դառնայ տղաք ուժովցնելու, երբ վեց ամսու ըլլան անոնք։ Բարիզի ամէնէն հռչակաւոր բժիշկը Տքթ. Ֆալիէռ նկատողութեան առնելով այս կարեւոր խնդիրը, երկար փորձերէ ու քննութիւններէ վերջ, յաջողած է հնարել տղոց համար առաջին կարգի սնունդ մը, ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՐ անուամբ, որ Բարիզի, Լոնտոնի և Վիէննայի Բժշկական Համալսարաններէն գնահատուելով, բոլոր քաղաքակիրթ աշխարհին մէջ ընդհանրացած է։ ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՐը յօզօլաւի պէս խիստ քաղցրաճաշակ է և միեւնոյն ժամանակ վերջին աստիճան սննդարար ու կազդուրիչ. բժշկական կաթին կրկին անգամը սնունդ կ'պարունակէ, զոր ուտող տղաք կ'աճին, կ'ուժովնան, կ'ճեն կ'կայտառին, չուտով ոտքի կ'ելլեն և առանց հիւանդանալու ակռայ կ'հանեն։

Հազարաւոր օրինակներ կ'ապացուցանեն որ Ֆօսֆաթին Ֆալիէռով սնուցող տղաք, քաջողջ, ուժեղ, զօրաւոր և կայտառ մարդիկ եղած են ապագային։

Ամէն հասակէ անձինք անհրաժեշտ է որ գործածեն այս քաջելի սնունդը։ Մանաւանդ ծերեր, հիւանդութենէ ապաքինողներ, ծծմայրեր ու երկարօրեայ որոնց վերջին աստիճանի ոյժ, սնունդ և կորով կուտայ։

ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՐը կը ծախուի Կ. Պոլսոյ և գաւառներու մեծ դեղարաններու ու դեղի մթերանոցներուն մէջ 26—26

ՊԱՅՄԱՆՔ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺՆԵԳԻՆ		6 Մէճ.
ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	»	3 »
ԵՌԱՄՍԵԱՅ	»	1½ »
ՏԱՐԵԿԱՆ	» ԶԱՏ ԹՈՒՂԹԻ ՎՐԱՅ	7 »
ՋՈՒԹԷ ԳՆՈՂՆԵՐՈՒՆ		30 Փր.
ԱՄՍԱԿԱՆ ԲԱԺՆԵԳԻՆ ԲՕՍԴ—ԼՕՔԱԼՕՎ		18 Ղշ.
ՏԱՐԵԿԱՆ	» »	7 Մէճ.
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ		36 Ֆր.
» ՎԵՑԱՄՍ. 18, ԵՌԱՄՍ.		9 »
» ՏԱՐԵԿԱՆ ԶԱՏ ԹՈՒՂԹՈՎ		40 »

և ամենուրեք կանխավճար

Օսմ. լիրան 108 ղրշ.— Անգլ. լիրան 119 ղրշ.—20 ֆր.նոցն 94½ ղրշ.էն

Ու Բրէֆէն 55 ղրշ.էն վար չընդունուիր նոյն պայմանով Կ. Պոլսոյ և Գաւառի համար

ԱՆԽՏԻՐ։

ՄԻՏՔ ԿԱՆԽԻԿ

Նամակի փոխ կ'ընդունինք՝ 20 հատ 1 ղրշ.նոց բօստայի փուլը 20 ղրշ.ի հաշիւով, և մի միայն ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԱԾ ՆԱՄԱԿՈՎ։

Հասցէի փոփոխման համար անհրաժեշտ է զրկել երկու ղրշ., նամակի փուլով։

Բօսդայի ծախքը մեր վրայ է, Բօսդ—Լօքալէն զատ։ Իսկ դրամին առաքման ծախքն և ամէնայի ապրերութիւնն առաջողին վրայ են։

Չէքերուն և Փօթ՛՛ գրերուն վրայ, պէտք է որ առաջողն ինք փակցուցած ըլլայ 20 փարայի օրինական դրոշմը։ Ապա թէ ոչ՝ երեք թէլէն պատժոց կ'դրկուի։

Նամականի, մայրաքաղաքէն թէ գաւառներէն զրկուած Ազդերը պէտք է դրոշմուած ըլլան ըստ օրէնի։ Ապա թէ ոչ չեն ապուիր։ Եկեղեցական ու բարեգործական ծանուցումները զեղչ են դրոշմ տուրքէն։

Պոլսոյ և գաւառի մէջ, ո՛չ վճարուածները միայն վաւերական են որք կ'ըլլան ի փոխարէն Ծպարանին պաշտօնական Թերթին՝ առաքագործուած Տնօրէնէն, ու կնքուած Լրագրին տոփական կնիքովը։

Գաւառ Թերթ կ'զրկուի ամէն անոնց որ վերաչչրհուլէն տարբեր տեղով հաչուած ըլլան իրենց զրկած դրամները։

Ծանուցում գրուելու և դրամը զրկելու ամէնէն դիւրին կերպն է՝ մանտա—բօսդ մը առնել, որուն բոլոր ծախքն է 20 փարա մինչեւ 100 ղրշ.։ Նամակ զրկելու պէտք չկայ։ Բաւ է մանտա—բօստին կտրօնին ետեւն նշանակել բաժանորդին անունը, հասցէն, թուականն ու գումարը։ Դրամը մեզ կը հասնի, և Թերթը կ'զրկուի, անվրէպ։

Ապագրական յանձնարարութիւնք ՔՆ ԳՈՐԾԱԴՐՈՒԻՐ։ Չներգրուած բաժանորդութիւնք ՕՐՆ ՕՐԻՆ կ'դադրին, ծանօթ թէ անծանօթ, որբ՛ ալ պատկանին։

Գաւառացի բաժանորդները լաւ կ'ընեն ուրեմն եթէ կանխաւ հասցնեն բաժնեգինը, կամ Կ. Պոլսոյ մէջ մէկը ցոյց տան որուն դիմուի պայմանաժամին։

Գործակալք պատասխանատու են իրենց ներկայացուցած բաժանորդներուն համար։ Ծերբոտ գաղրելու չեն առնուած Թերթի առաքումը, բանած պաշտօնատունէն իրենց ձեռ կ'պահանջուի։

Հին Թիւերը ամբողջական գնով չեն ծախուիր։

Չտպուած ձեռագիրներն ետ չեն տրուիր։

ՊԱՏԱՀԱԿԱՆ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ ՈՒ ՆԱՄԱԿԱԳԻՐՆԵՐՈՒՆ կ'յիշեցնենք թէ իրենց նամակներուն կամ յօդուածներուն տակը պէտք է իրական ստորագրութիւնը գրած ըլլան, որովհետեւ ծածկանունով, յորջորջուած ստորագրութիւնով կամ լոկ սկզբնատառերով ո՛ և է գրութիւն չենք հրատարակեր։

ՆՈՐ ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (56)

ԼՈՒԻ ԺԱՔՕԼԻՕ

ԿՈՐՍՈՒԱԾ՝ ՈՎԿԻԱՆՈՍԻՆ ՎՐԱՅ

ԳԻՐՔ ԵՐԿՐՈՐԴ.— Բ. ՄԱՍ

ՍՈՆՏԻ ՆԵՂՈՒՑԻՆ ՎԱԳՐԵՐԸ

Բ

Լաօ—Ցին երազէ մը արթնցածի պէս ինքզինքին եկաւ, և յիշեց առջի իրիկուան տեսած օրոչումը.

—Պատրա՞ստ ես, հաւատարիմ ծառաս, հարցուց անոր։

=Այո՛, Մասսա, (Տէր իմ)։

—Լաւ ուրեմն, վայրկեան մը սպասէ, այս երկու ճէնդլմէններն են որ Մասայի քարանձաւները պիտի տանիս։

Սարանկա ստրաց, և այնպիսի ակնարկով մը նայեցաւ Լի—Ուանկի և Կռօլաուի որ կարծես թէ իր դէմը գտնուողներն երկու դատապարտեալներ էին. բայց բան մը յայտնի չըրաւ. իր տիրոջ հրամանները բացարձակ էին և վճռական։

—Դուրսը չորս օտար նաւազներ ալ կ'սպասեն, Մասսա։

=Լաւ, գիտեմ թէ ո՛վ են անոնք, վայրկեանէ մը պիտի իմացնեմ քեզի մեկնումի ժամը։

Երբ Սարանկա դուրս ելաւ, Լաօ—Ցին փութաց ըսելու իր այցելուներուն.

—Ներողութիւն կ'խնդրեմ տեարք, յաճախ մտազբաղութիւններ կ'ունենամ և երազանքներու մէջ կ'խորասուզուիմ, այնպէս որ ձեր ներկայութիւնն անգամ մոռցեր էի։

=Նշմարեցինք տարիկ, տէր, բայց սպասեցինք յարգել ձեր լռութիւնը, որ անշուշտ արդիւնք էր տխուր յիշատակներու և յուզումներու։

—Լաւ ուրեմն, Լաօ—Ցին, ընդմիջեց Լի—Ուանկ տենդոտ ձայնով մը. ձեր խոստումին իրականացման կ'սպասեմ։

=Խօսքիս վրայ հաստատ եմ, Լի—Ուանկ, և որովհետեւ գրեթէ ապահով էի որ պիտի համաձայնինք վերջ ի վերջոյ, ամէն պատրաստութիւն տեսայ ձեր ուղեւորութեան համար. ե՞րբ ճամբայ ելլել կ'ուզէք։

—Ա՛յս իրիկուն, այս վայրկեանին իսկ։

=Ժամանակն որոշել ձեզի կ'թողում։ Այն զբօսանաւն որով պիտի ճամբորդէք, շոգիի վրայ է, և աւելի ապահովութեան համար փոխանակ չինական նաւաստիներ տալու ձեզի, իմ առեւտրական տանս յանձնարարուած Բոլէֆօռնիա մարտանաւուն հրամանատարէն չորս նաւազներ խնդրեցի, որոնք ամենայն ճարտարութեամբ կ'վարեն թէ՛ շոգենաւեր և թէ առագաստանաւեր. միւս կողմէ այն Մալեզիացին որ քիչ մ'առաջ հոսկէ դուրս ելաւ, ձեզի իբրև նաւուղիղ պիտի ծառայէ. արդէն աւելի քան 50 անգամ կատարած է այս ուղեւորութիւնը։ Հիմա ուրիշ ընելիք չի մնար ինծի, եթէ ոչ ձեզի յանձնել այն յիշատակագիրն որու մէջ արձանագրուած են ձեր ընկերներուն գլխը ծանօթացնելիք նշաններ, և որոնցմով Բուանկներու ապարանքն հասնելնէդ վերջը պիտի գտնէք այն մրցումներն որոնցմով, ինչպէս ըսի, պիտի կրնաք ձեռք անցընել Բուանկներու յատուկ երկրորդ մասին պարունակող արկղիկը։ Ահաւասիկ այդ յիշատակագիրը։

Այս ըսելով Լաօ—Ցին իր սնտուկէն հանեց մետաքսէ թուղթերու և մագաղաթներու հսկայ ծրար մը, և յանձնեց Լի—Ուանկի որ ուրախութենէն դողդողուն ձայնով մ'ըսաւ։

—Որքան ժամանակ պէտք է Բուանկներու կղզին հասնելու համար։

=Զորս հինգ օրէն կ'հասնիք։

—Լաւ Ուրեմն, Լաօ—Ցին, այս իրիկուն իսկ տրեւամուտին ճամբայ պիտի ելլեմ։

=Մէկտեղ պիտի մեկնինք, Լի—Ուանկ, ընդմիջեց Կռօլաու. ա՛լ չեմ թողուր ձեզ մինչեւ որ իրականանան ձեր բաղձանքներն որոնք միեւնոյն ատեն իմ յաղթութիւնս պիտի ապահովեն։

Բայց անկարելի՛ է տարիկա, պատասխանեց Լի—Ուանկ, ես ալ պիտի փափաքէի ձեզ միասին տանիլ, բայց մեր ընկերութեան շպատկանող ո և է մէկը չի կրնար մտնել Բուանկի բնակավայրն եղող կղզին։

=Ճիշդ է, ըսաւ իր կարգին օտարականը, բայց կ'յուսամ թէ պիտի կրնամ երկուքդ համաձայնեցնել։ Ձեզ տանող նաւազներն ալ չեն կրնար նոյն կղզին ելլել։ Դուք մինակնիդ նաւակով մը Սարանկայի հետ մէկտեղ պիտի երթաք, և Սարանկա նոյնիսկ կղզին տանող դրան առջև պիտի թողու ձեզ։ Մ. տը Սէն—Ֆիէրօի զբօսանաւուն մէջ նաւազներուն հետ ձեզի կրնայ սպասել։

Այս առաջարկութիւնը մեծ ուրախութիւն պատճառեց երկու մարդոց, որոնք մէկ քանի նոր յանձնարարութիւններէ ետքը, հրաժեշտ առին Լաօ—Ցինէն, վերադարձան մարտանաւուն մէջ իրենց մեկնումի պատրաստութիւնը տեսնելու համար։ Դուրս ելլելու պահուն օտարականն ըսաւ Մ. տը Սէն—Ֆիէրօի։

—Տիա՛ր, չէք կրնար գիտնալ այն պատճառներն, որոնց հետեւանօք մեծապէս կ'շահագրգռուիմ Նուճէլի փախստականներով. երէկ յաջողեցաք զանոնք ձերբակալել տալ, թէև ամերիկացի նաւապետ Տիկլի—Ուոլզըրի խիզախ ընթացքին շնորհիւ ազատ թողուեցան. բայց պիտի երդնուք ինծի թէ ա՛լ բոլորովին կ'հրաժարիք այդ խնդիրը ձեռքառնելէ տալու ո և է ձեռնարկէ, հակառակ պարագային ձեզ ալ կ'երդնում որ երբեք չպիտի կրնաք ձեռք ձգել այն չնաշխարհիկ ադամանդը զոր ջերմագին կ'բաղձաք Ֆրանսայի վերադարձնել։

=Այսուհանդերձ, տիա՛ր, իմ պարտականութիւնս...

—Ծիշդ է որ պարտականութիւնը շատ տխուր հարկերու ներքեւ կ'դնէ մարդս, բայց յաճախ մարդասիրութիւնն ալ կ'հարկադրէ մեզ այդ գործել։

=Կ'ջանամ իրենց մասին նպաստաւոր արդիւնք մը ձեռք բերել, զոր օրինակ իրենց համար ներում ստանալ, բայց չէք կրնար պահանջել ինձմէ որ չկատարեմ ինծի յանձնուած կարեւոր պաշտօնը, տարիկա վստահութեան բացարձակ զեղծում մը պիտի ըլլար։

—Լաւ ուրեմն, պարո՛ն, դուք էք պատասխանատուն ամէն վերջը պատահելիքին։ Պիտի չարունակեմ հսկել անոնց վրայ և պաշտպանել զանոնք։ Տեսաք որ ցարդ բաւական յաջողութեամբ ելայ այդ գործին մէջէն, զոր ես ալ ինծի յանձնուած պաշտօն մը կ'նկատեմ։ Ամէն պարագայի մէջ այդ մարդիկը մէկ քանի ամիս պիտի կրնան ազատ մնալ ձեր հետապնդումներէն։

=Իմ թուղթերուս գողցուելո՞ւն կ'ակնարկէք։

—Այդ թուղթերն ե՛ս գողցնել տուի, պարո՛ն։

=Կ'կռահէի արդէն։ Բայց տարիկա հաշտարար ընթացք մը չէ, ալ պատքարի նշան մը. հետեւաբար զարմանալի պէտք չէ գտնէք, եթէ այդ կէտին մէջ ուզեմ պահել իմ գործելու ազատութիւնս։

—Ձեր գիտնալիք բանն է այդ, և ես ձեզմէ ո և է պահանջում չպիտի ունենամ այլ ևս։ Ցիշեցէք միայն թէ կուիւ միջոցին հարուածներն անխտրաբար ամէնուն գլխուն կ'իջնան։

=Շնորհակալ եմ տարիկա յիշեցնելնուդ համար։ Պալով Ռէժան ադամանդին, այդ մասին վախ չունիմ, որովհետեւ խոստում ըրած էք, և տեղի չկայ երկու գործերն իրար խառնելու։

Ոստիկանն այս խօսքերը լուրջ ելեւած մ'ըսելէ ետքը, խորունկ յարգանքով աղջամեց իր խօսակիցին և դուրս ելաւ։

Իրողութիւնն այն էր որ տիար Կռօլաու այս կարեւոր իրողութիւններուն խառնուելով, բոլորովին նոր մարդ մը կ'ըլլար։ Այնպէս որ իր նախկին բարեկամը՝ Բոռնիբ, չպիտի կրնար ճանչնալ զայն, եթէ տեսնէր։ Երկուքն ալ մաքէ չէին անցըներ սակայն այդ վայրկեանին, թէ շատ չանցած իրար պիտի տեսնէին վերստին և նոյն իսկ զբօսական պարագայ մ'ալ պիտի ընէին միասին։

Երկու մարդիկը մեկնելէ ետք Լաօ—Ցին Սարանկան կանչեց և կամաց ձայնով ըսաւ անոր.

—Լի—Ուանկի հետ գտնուող մարդը տեսա՞ր։

=Այո՛, Մասսա։

—Եթէ այդ մարդը Լի—Ուանկի հետ Մասայի քարայրներն երթալ ուզէ, արգելք չպիտի ըլլաս։

=Հասկցայ, Մասսա, ըսաւ Սարանկա, խորունկ և նշանակալից նայուածք մը նետելով իր տիրոջ վրայ։

—Պատմէ՛ տեսնե՛նք, ըսաւ Պարթէս՝ իր բարեկամին, Կռօլաու ալ լա ժոնքէլէի հետ սեղանատունին քով գալով վերջապէս։ Օգտակար արդիւնք մը կրցա՞ք ձեռք բերել։

=Ահաւասիկ Ռէժան ադամանդը, պատասխանեց սեղանաւորը՝ Կոտողօնի յանձնելով նոյն չքեղ գոհարը. ան է, այնպէս չէ՞։

Երիտասարդը մեղ մնաց որ մարէր զարմանքէն և ուրախութենէն։ Սկսաւ խնդալ մը պէս խնդալ, երգել ու պարել։ Ուրեմն իր հօր խախտած գիրքը կ'ամրապնդուէր, ընտանեկան անդորրութիւնն ու երջանկութիւնը կ'վերադառնար, որովհետեւ հարուստ չէին և մեծ զոհողութիւններով հազիւ կարելի եղած էր հատուցնել Մայլ. Արեւելք զրկել։ Դիւրաւ կ'հասկցուին ուրեմն երիտասարդին ծայր աստիճան ուրախութեան ցոյցերը։ Ուրախութեան այս առաջին թափն անցնելէ ետքը, երիտասարդը վերստին Լաօ—Ցինի յանձնեց գոհարեղէնն, որպէսզի քովը պահէ մինչեւ իր Պէթավիայէն մեկնումը։

—Ձեր սնտուկին մէջ շատ աւելի յապահով պիտի ըլլայ քան եթէ իմ քովս գըտնուի, ըսաւ անոր։ Ծածկագիր հեռագրու խնդիրն իմաց պիտի տամ հօրս, և Պէթավիայէն այն ատեն պիտի մեկնիմ, երբ կատարելապէս վստահ չերծ ըլլայ իմ վաղեմի բարեկամս՝ Պարթէս։

=Տարիկա չեմ կրնար ընդունիլ, տիրեսլի բարեկամս, ըսաւ Կաստօն, քու ծնողքդ անշուշտ կ'բաղձան ժամ առաջ քեզ տեսնել, հետեւաբար պէտք է ճամբայ ելլես Մալաքքա կամ Սինկաբուր գացող առաջին շոգենաւով։

—Գիտեմ թէ ի՛նչ է իմ պարտականութիւնս և բնաւ ես չպիտի կենամ անկէ։ Հայրս, իր տանելիք լուրէն ապահովուած, կատարելապէս համակերպիլ պիտի գըտնուի քովդ մնալուս։

(Շար.)